

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Žurnalistika

Markéta Březinová

**Krizová argumentace na tiskových
konferencích vlády z hlediska Griceových
maxim**

Bakalářská práce

Praha 2013

Autor práce: **Markéta Březinová**

Vedoucí práce: **PhDr. Otakar Šoltys**

Oponent práce:

Datum obhajoby: 2013

Hodnocení:

Bibliografický záznam

BŘEZINOVÁ, Markéta. Krizová argumentace na tiskových konferencích vlády z hlediska Griceových maxim. Praha, 2013. 59 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Otakar Šoltys.

Anotace

Předložená bakalářská práce se věnuje tématu krizové komunikace v politice a dodržování Griceových maxim. V první teoretické části rozebírá nejdříve krizi a krizovou komunikaci. Stanovuje, jak krizi poznáme a předkládá teorie, podle kterých bychom v takových situacích měli argumentovat. Téma bakalářské práce není vztaženo pouze na krizovou komunikaci, ale především se snaží argumentační schopnosti politiků v nepříznivé době hodnotit z hlediska dodržování zásad, které definoval Paul Grice jako základ pro úspěšnou komunikaci. Proto se v teoretické části podrobněji věnuje také Griceovým maximám. Pro úplnost mapuje českou politickou scénu ve sledovaném období a potřebném kontextu. V druhé části pak pomocí sémiotické analýzy zkoumá projevy zainteresovaných politiků na tiskových konferencích vlády během vládní krize v březnu a dubnu roku 2012 a hodnotí, do jaké míry se drží zásad krizové komunikace a Griceových maxim. Kromě toho si všímá také použitých jazykových prostředků a odrazu charakteru osobnosti v jejích projevech. Bakalářská práce tak zaplňuje díru v české literatuře věnující se efektivní krizové komunikaci v politice.

Abstract

Submitted bachelor thesis focuses on the crisis communication in politics and on Grice's maxims applied there. In its theoretical part the thesis analyses the terms crisis and crisis communication. It sets the criteria on which the recognition of crisis is based, as well as it offers theories on how one should create and use arguments in these particular situations. Besides that, the thesis also evaluates general argumentation skills used by politicians during unfavourable times and compare them with principles Paul Grice defined as the base for successful communication. The theoretical part hence

furthermore describes Grice's maxims, as well as it monitors Czech politics in selected period and necessary context. Second part of the thesis uses semiotic analysis to examine press conference speeches of selected politicians during the government crisis in March and April 2012 and searches for Grice's maxims used there. It also notices the use of language and the character reflection in their speech. With all that, the thesis fills in the gap in Czech literature focused on effective crisis communication in politics.

Klíčová slova

Krizová komunikace, Griceovy maximy, politika, vládní krize, tiskové konference

Keywords

Crisis communication, Grice's maxims, politics, government crisis, press conferences

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.
2. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 22. května 2013

Markéta Březinová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala panu doktorovi Šoltysovi za odborné konzultace a pomoc při psaní bakalářské práce.

Obsah

ÚVOD.....	8
1 KRIZOVÁ KOMUNIKACE	9
1.1 KRIZE	9
1.2 TYP KRIZE.....	11
1.3 POLITICKÁ KOMUNIKACE.....	11
1.4 DEFINICE KRIZOVÉ KOMUNIKACE.....	13
1.5 POSTUPY KRIZOVÉ KOMUNIKACE	13
1.5.1 <i>Modely krizové komunikace</i>	15
2 GRICEOVY MAXIMY	18
2.1 KOOPERAČNÍ PRINCIP	18
2.2 MAXIMA KVANTITY.....	19
2.3 MAXIMA KVALITY	20
2.4 MAXIMA RELEVANCE	20
2.5 MAXIMA ZPŮSOBU.....	21
3 VLÁDNÍ KRIZE NA JAŘE 2012	22
3.1 VOLBY 2010	22
3.2 STRANA VĚCI VEŘEJNÉ.....	23
3.3 KRIZE VE VLÁDĚ ZAPŘÍČINĚNÉ VĚCMI VEŘEJNÝMI.....	25
3.4 PRŮBĚH VLÁDNÍ KRIZE NA JAŘE 2012.....	26
4 ANALÝZA PROJEVŮ ČLENŮ VLÁDY	29
4.1 STANOVISKO PREMIÉRA PETRA NEČASE (ODS)	31
4.2 STANOVISKA TOP 09	33
4.3 BRÍFINKY PO JEDNÁNÍ VLÁDY.....	34
4.4 VYJÁDŘENÍ PO BILATERÁLNÍCH JEDNÁNÍCH	35
4.5 DOHADY O BÁRTU.....	41
4.6 ZHODNOCENÍ KRIZOVÉ KOMUNIKACE VLÁDY.....	46
4.6.1 <i>Strategie a dodržování zásad krizové komunikace</i>	46
4.6.2 <i>Dodržování zásad Griceových maxim v krizové argumentaci vlády</i>	48
4.6.3 <i>Osobní rovina v krizové komunikaci</i>	48
4.6.4 <i>Role tiskového mluvčího</i>	49
4.6.5 <i>Použité jazykové prostředky</i>	51
ZÁVĚR	51
SUMMARY	53
POUŽITÁ LITERATURA.....	54
DALŠÍ ZDROJE	55

Úvod

Téma hodnocení krizové argumentace vlády z hlediska Griceových maxim jsem si vybrala proto, že už v průběhu studia jsem mapovala z jazykového hlediska projevy politiků a přišlo mi zajímavé sledovat, jak lidé z této sféry komunikují s veřejností. Zarazilo mě, nakolik se odchyľují od doporučovaných postupů a odborných teorií, ale také to, že i v těchto vysokých sférách se setkáváme s amatérismem. Studií, které by politickou mluvu hodnotily nejen z hlediska dodržování jazykových postupů, ale zároveň i z hlediska krizové komunikace v naší akademické sféře příliš není, proto jsem se rozhodla tohoto tématu zhostit.

Mým cílem bylo podat zprávu o tom, jak jsou politici dobří v komunikaci v době krize a jestli se drží principů definovaných Paulem Gricem, na kterých lidská komunikace podle něj stojí a které ji mají definovat. Zároveň jsem ve své práci chtěla zjistit, nakolik se politici nechávají ovládat při svých promluvách emocemi a jak je to ve skutečnosti s jejich ochotou spolupracovat, čili především mluvit s novináři a odpovídat na jejich otázky. Na kolik z nich politici skutečně odpoví, nebo se o to v dané situaci alespoň pokusí, a kolikrát použijí své pověstné zastírací a úhybné manévry. To jsem se snažila prakticky dokázat pomocí sémiotické diskursivní analýzy projevů vládních členů na tiskových konferencích v době vládní krize na jaře roku 2012.

Téma krizové argumentace je na české politické scéně zmapováno jen velmi povrchně. Česká literatura zaměřená výhradně na krizovou komunikaci téměř neexistuje, a pokud ano, zaměřuje se většinou na firemní komunikaci. Proto jsem v práci používala převážně zahraniční zdroje o krizové komunikaci. Ty pojednávaly o tématu krizové argumentace více obecně a lépe jsem tak mohla doporučované postupy aplikovat na politické prostředí.

V první kapitole se zabývám definováním pojmu krize, nastíněním pravidel politické komunikace a představením teorií krizové komunikace. Názorů na organizování a postup při krizové komunikaci je však mnoho. Každá z teorií jiného badatele se zaměřuje na odlišnou oblast a klade důraz na jinou část komunikační strategie, kterou

považuje za klíčovou. Vzhledem k tomu, že tato práce se primárně nezabývá možnostmi krizové komunikace, ani není jejím cílem ji detailně rozebírat, vybrala jsem si k definici krizové komunikace jen pár nejdříve uznávaných teorií v tomto oboru. Zaměřila jsem se primárně na ty části, které nás v kontextu krize politické zajímají nejvíce a mohou nám být ku prospěchu a něco nám o dané krizi z jara 2012 říct. Základem v této práci použitých teorií krizové komunikace jsou výzkumy odborníků na poli public relations, jejichž práce na sebe navazují a navzájem ze svých teorií vycházejí. Timothyho Coombse, odborníka na rétoriku Williama Benoita a zakladatele teorie víceúrovňového přístupu a rétorické scény (Rhetorical arena and Multivocal approach) Finna Frandsena a Winniho Johansena. Ve druhé kapitole jsem představila Griceovy maximy, jak je definoval Paul Grice ve své práci *Logic and Conversation* (1975), a které udávají zásady úspěšné komunikace. V popisu jsem zároveň uvedla i úskalí, která jednotlivé maximy mají a s jakými problémy se můžeme setkat při jejich dodržování. K hodnocení sledovaného období vládní krize na jaře 2012 je potřeba znát také politický kontext situace. Vědět, jací aktéři se na ní podíleli, kdo ji vyvolal, jaké byly její příčiny, průběh a následky. To jsem pomocí prohlášení politiků, výstupů v tisku a odborné literatury popsala ve třetí kapitole. Oproti předpokladu jsem po hlubším prozkoumání dostupné literatury nakonec zvolila jiné, lepší zdroje, než jsem avizovala v tezi. Poslední, stěžejní část mé práce, pak přináší zhodnocení jednotlivých promluv politiků z hlediska dodržení nebo porušení Griceových maxim a zároveň i posouzení toho, jestli se politici v daných konkrétních případech a promluvách drželi zásad krizové komunikace a jak se jim dařilo spolupracovat s novináři. Vzhledem k doporučenému rozsahu práce jsem se zaměřila pouze na výstupy v tiskových prohlášeních a na tiskových konferencích vlády, které tyto zásady porušují. Závěr práce pak nabízí celkové hodnocení jejich krizové strategie, postupů a dodržování Griceových maxim.

1 Krizová komunikace

1.1 Krize

Abychom mohli posuzovat krizovou komunikaci, musíme si nejdříve říci, co to vlastně krize je, jak vzniká a jaké jsou její druhy. Umět krizi včas rozpoznat je základní vlastnost krizového manažera. Zařadit si ji a určit, o jakou krizi jde, zase pomáhá vybrat správný typ krizové komunikace. Říká to například oceňovaný odborník na krizovou

komunikaci Timothy Coombs: „Teorie situační krizové komunikace (SCCT) vytváří osnovu toho, jak budou zainteresovaní hodnotit krizovou odpovědnost a reagovat na samotnou krizi. Pochopením hrozby reprezentované krizovou situací, mohou manažeři určit nejlepší krizovou strategii a mohou ji maximalizovat k ochraně reputace společnosti a co nejvíce zmírnit její negativní dopady.“ (Coombs, 2008, s. 1057).

Definicí krizí je mnoho. Existují obecné i úžeji zaměřené definice. Stručnou definici krize nabízí například ekonomka Helena Fialová: „Krise je nahromadění negativních jevů, které znemožňují řádné fungování v dané oblasti. Kritická situace, vyžadující zásadní řešení.“ (Fialová, 2006, s. 131).

Naopak obsáhlou definici krize přináší ekonom Emil Antušák. Za krizovou situací lze podle něj považovat nepředvídatelný nebo obtížně předvídatelný průběh skutečností po narušení rovnovážných stavů přírodních, technických, technologických, ekologických, ekonomických, sociálních a společenských systémů, v důsledku kterého dochází k ohrožení životů, zdraví nebo majetku občanů, životního prostředí, veřejného pořádku, vnitřní nebo vnější bezpečnosti státu, a na řešení (zvládnutí) těchto problémů nestačí běžné kompetence a disponibilní zdroje. Je to takové narušení života společnosti, kdy hrozí jeho výrazná degradace (Antušák, 2003, s. 38).

Lze také říct, že je to bod zvratu, po jehož překročení vše vede k trvalým drastickým změnám (Lesly, 1995, s. 36).

Pro potřebu této bakalářské práce však bude zřejmě nejrelevantnější popis krize od Timothyho Coombse, který říká, že „krize je přijímání neočekávaných událostí, které mohou ohrozit důležitá očekávání ‘zainteresovaných’, značně poznamenat vnímání společnosti a vytvářet negativní závěry.“ (Coombs, 2008, s. 1054).

Tzv. zainteresovaní („stakeholders“) je výraz, který T. Coombs a další teoretikové krizové komunikace (např. F. Frandsen a W. Johansen) používají pro skupinu lidí, kterých se krize týká. V našem případě je poměrně široká. Mezi typické zainteresované lze podle něj zařadit zákazníky, obce, investory, dodavatele, státní agentury, zpravodajská média a zaměstnance (Coombs, 2008, s. 1055). V našem případě je můžeme vnímat jako politiky vládních a opozičních stran, veřejnost (voliče) a novináře.

1.2 Typ krize

Situační krizová komunikace (SCCT) rozděluje typy krizí do třinácti kategorií, pro zjednodušení ji však lze zařadit i do tří skupin. Podle toho se pak stanovuje nejlepší strategie, jak se ke krizi postavit.

Oběť – společnost se dostala do krize náhodou a nenese za ni žádnou vinu. Zahrnuje například přírodní katastrofy, pomluvy, násilí na pracovišti. V takovém případě zainteresovaní přisuzují organizaci jen velmi slabou odpovědnost.

Nehoda – krize vznikla nehodou, které se nedalo předejít. Zahrnuje například napadení, nebo selhání techniky. Zainteresovaní přisuzují minimální odpovědnost.

Viník – problému se dalo předejít. Společnost vědomě ohrozila zainteresované. Jde o pochybení v řízení společnosti, lidské pochybení nebo organizační přestupky. Zainteresovaní přisuzují organizaci velmi silnou krizovou odpovědnost (Coombs a Holladay, 2002, s. 179)

V případě vládní krize na jaře 2012, kdy vznikla úmyslně a způsobily ji Věci veřejné samy, tedy v třetím případě, autoři jako řešení doporučují přijmout zodpovědnost, poskytnout adekvátní informace a nabídnout kompenzaci (Coombs, 2006, s. 248).

1.3 Politická komunikace

Politickou komunikaci lze podle politoložky Blanky Říkové a odborníka na masovou komunikaci Jana Jiráka vymezit jako veškeré procesy symbolické interakce odehrávající se na makropolitické úrovni (nebo veškeré symbolické interakce, které tyto procesy ovlivňují) a přispívající k rozhodování, popřípadě výkonu či distribuci moci. Je nasnadě, že takové procesy se mohou ve společnosti jen stěží odehrávat bez přispění, interference či dominance masových médií, a že tedy bude masová komunikace (jako historicky podmíněný jev) významnou okolností (ne-li přímo parametrem) podílející se na kvalitě a průběhu politické komunikace (Jiráček; Říková, 2000, s. 13-14).

Pohybujeme-li se na půdě politického diskurzu¹, Jiří Kraus do této sféry zařazuje i autorsky podmíněný diskurz významné osobnosti (politika) (Kraus, 2003, s. 19). Jak uvidíme později, z analýzy vyplyne, že je to velmi důležitý aspekt v politické komunikaci a odvíjí se od něj další zásady spojené s krizovou komunikací a dodržováním Griceových maxim.

Komunikace a její styl je v politice velmi důležitý. S otevřeností politiků, jež je vyžadována přímo (otázkami občanů) i prostřednictvím žurnalistů (ti jen s nelibostí přijímají odmítavé no comment), souvisí bezprostředně schopnost odpovídat srozumitelně, bez přípravy a okamžitě. Jsou-li schopni formulovat odpovědi zasvěceně i formálně „na úrovni“, plynně a s úsměvem, získávají u veřejnosti oblibu, která podle průzkumů veřejného mínění často citlivě a okamžitě zareaguje (Daneš a kol., 1997, s. 27).

Od účastníka řečového aktu se očekává, že svým projevem splní jistá očekávání partnerů v dané řečové situaci. Splnění takového požadavku nazývá filozof jazyka H. P. Grice maximou kooperace. Záměrem politiků je sdělit účastníkům tiskové konference a potažmo veřejnosti nějaké své stanovisko, výsledky své práce a mnohdy se také obhájit či uvést některé věci na pravou míru. Novináři zase chtějí získat co nejpřesnější a pokud možno nejexkluzivnější informace. Obecně platí, že média si daleko více všímají jevů narušujících „normální, očekávaný stav“, než jevů běžných, s vysokou pravděpodobností očekávaných (Kraus, 2004, s. 26).

Na významu jazykového projevu se podílí nejen to, co autor explicitně (výslovně) vyjádřil, ale také a především to, že posluchač, v tomto případě novinář, si nově sdělovanou informaci zasadí do kontextu svých dosavadních znalostí a zkušeností. Čím více nová informace tento kontext modifikuje, tím je relevantnější. Do komunikace patří záměrné využívání implicitních, kontextově podmíněných, složek významu textů, což hraje důležitou roli při strategiích rétorického ovlivňování řečových partnerů (Kraus, 2004, s. 27). Součástí dobrého projevu je umění argumentace a přesvědčování. „Argument chápeme jako spojení výroků, které přenáší deklarovanou nebo předpokládanou jistotu východisek usuzování na tvrzení jistá, věrohodná nebo obecně

¹ Diskurz jako řečový akt

přijímaná, relevantní pro odvození určitého závěru, jehož cílem je partnera řeči přesvědčit a ovlivnit“ (Kraus, 2004, s. 34).

Můžeme tedy říci, že v politické komunikaci by měl platit princip kooperace, protože politici chtějí něco sdělit veřejnosti, tudíž musí komunikovat s novináři a novináři mají stejný cíl, a tudíž musejí komunikovat s politiky. Má své určité zvláštnosti oproti běžné komunikaci, uplatňuje se v ní ještě důrazněji umění argumentovat a čím lepší řečník, tím spíše dosáhne svého cíle.

1.4 Definice krizové komunikace

Jako krizová komunikace se většinou nazývá jednání, kterým organizace či pověřený krizový manažer odpovídá na krizi (Coombs, 2008, s. 1054). F. Frandsen a W. Johansen shrnuli definici krizové komunikace takto: „Krizová komunikace je komplex dynamických uspořádání a komunikačních procesů – před, během, a po krizi – kde spolu navzájem kooperují jednatelé, kontext a rozprava (podložená textem). Navzájem si dávají pokyny, přizpůsobují se a internalizují“ (2007, s. 3).

T. Coombs se zaměřuje hlavně na veřejná vyjádření a jednání managementu. Tvrdí, že to, jak organizace komunikuje v průběhu krize, má důležité důsledky pro všechny, kdo jsou v krizi zainteresováni. Především to, jak budou vnímat organizaci, která prochází krizí, jak to změní pohled na její reputaci a jaké bude mít krize důsledky pro budoucí spolupráci se zainteresovanými (Coombs, 2008, s. 1054)

1.5 Postupy krizové komunikace

Aby mohl krizový tým jednat, musí nashromáždit co nejvíce informací, zpracovat je a na základě toho učinit rozhodnutí, jak na krizi odpovědět, tedy respektive jakou strategii pro krizovou komunikaci si vybrat (Coombs, 2008, s. 1054). Obecná pravidla krizové komunikace pak T. Coombs definoval takto: „Buď rychlý, přesný, otevřený, nikdy nespekuluj a nikdy neříkej bez komentáře“ (2008, s. 1055). Další důležitou věcí je sestavit, nebo nejlépe mít už sestavený, krizový plán. Tedy seznam věcí a postupů, které by organizace měla udělat (Coombs; Chandler; Holladay, 1995, s. 296).

Komunikační pracovníci by měli ještě v době míru připravit tzv. do šuplíku závazný modelový krizový scénář, který by prošel důkladnou oponenturou vedení a příslušných odborů. Zcela automaticky musí obsahovat seznam osob tzv. krizového týmu, které zasednou v případě propuknutí krize. Je také nezbytné, aby tiskový mluvčí nebo zástupce agentury byl nedílnou součástí tohoto týmu s hlasem poradním. Jakmile se objeví jen malé náznaky počínajících problémů, měl by tento tým zasednout, vyhodnotit situaci, doporučit řešení vzniklé situace, například bleskovým vydáním tiskové zprávy nebo přípravou tiskové konference (Bajčan, 2003, s. 76).

Krize přichází většinou rychle a neočekávaně, nejdůležitější pro efektivní řešení krizové situace je proto okamžitá reakce (Bajčan, 2003, s. 73). Organizace se ve stále větším měřítku musí zabývat řešením sporných otázek a možnostmi jejich vzniku za přítomnosti hromadných sdělovacích prostředků. Nepřetržité podávání informací v televizi například nutí organizace velmi rychle reagovat na události nebo změny, postupovat zodpovědně (Lesly, 1995, s. 42). Dnes bychom mohli doplnit, že zpravodajství ještě více zrychlují internetové servery a hlavně sociální sítě, přes něž se informace, byť neověřené, šíří většinou nejrychleji. Kvalifikace a zkušenost komunikujících jsou nejdůležitějšími faktory každého komunikačního procesu. Mistrovská úroveň může způsobit senzaci, nejapnost a amatérismus mohou vést k zcela opačným výsledkům (Lesly, 1995, s. 55)

Krizová komunikace se dělí na vnitřní (privátní, uvnitř daného subjektu, který krizí prochází) a vnější (tedy veřejnou) (Coombs, 2008, s. 1055). V případě politické krize je jako vnitřní komunikace myšlená komunikace mezi členy strany, jako užším jádrem, v našem případě i mezi členy vládní koalice, širším okruhem zainteresovaných. Veřejná komunikace je pak ta s novináři a potažmo s veřejností.

Mezi členy nebo částmi organizace by měla být rychlejší a účinnější komunikace než s těmi vně organizace. Tento rozdíl mezi vnitřní a vnější komunikací může sloužit v hraničních případech zpětně jako prostředek k identifikaci členství. Velký rozdíl mezi vnitřní a vnější komunikací může vést k tomu, že se organizace tváří v tvář svému společenskému okolí jeví relativně soudržná. Jestli je však taková organizace i funkční a organizačně soudržná, závisí na účinnosti vnitřní komunikace. Pokusy o zvýšení

svébytné identity nějaké organizace, skupiny, politické strany nebo národa tím, že se sníží komunikace s nečleny místo toho, aby se zvýšila komunikace mezi členy, mohou vést k povrchnímu úspěchu, nakonec se však stejně projeví jako řešení problému z nesprávného konce (Jirák; Říchová, 2000, s. 45).

Jako další důležitý aspekt v krizové komunikaci vnímá T. Coombs krizovou historii. Podle něj ovlivňuje míru poškození organizace a celkového vnímání veřejnosti to, jestli se v krizi ocitla poprvé, nebo už nějaké prodělala, a jak úspěšně se s nimi dokázala vypořádat. Dřívější negativní reputace mohou krizovou komunikaci ztížit, shrnuje (Coombs, 2008, s. 1057).

William Benoit (1995, s. 177) spojil strategii obrany, přiznání viny a kompenzace a vytvořil tzv. teorii obnovy zničené image (Image restoration theory). Podle něj je reputace firmy velmi důležitá a krizová komunikace by se měla primárně zaměřit na odvrácení útoků na dobrou pověst organizace. Zachování pozitivního obrazu organizace je jejím hlavním cílem (Benoit, 1995, s. 178). V politice je dobrý obraz strany velmi důležitý, na druhou stranu musí jít občas částečně stranou, aby si strana na politickém poli vyjednala podmínky, které požaduje. Dobré by bylo, najít kompromis mezi těmito dvěma základními úkoly politické strany.

To, jak bude organizace působit na veřejnost, se odvíjí i od toho, jestli se zainteresované osoby ve svých vyjádřeních shodují. Soudržnost a shoda vytváří důvěryhodnost organizace a redukuje její kritiku. Je klíčová pro znovuzískání dobrého obrazu organizace (Allen,; Caillouet, 1994, s. 48)

1.5.1 Modely krizové komunikace

Tato bakalářská práce vzala za základ dva modely krizové komunikace, první od W. Benoita a druhou od T. Coombse. Z nich pak vychází teorie F. Frandsena a W. Johansena.

Strategie krizové komunikace podle W. Benoita

1. Popření

- jen popření (neúčastnili jsme se aktu)
- přenesení viny (někdo jiný se v něm účastnil)

2. Zřeknutí, výmluva z se odpovědnosti

- provokace (odpovědět na jednání něčím jiným)
- neschopnost, porážka (nedostatek informací nebo schopnosti)
- nehoda (nezavinili jsme to)
- dobrý záměr (mysleli jsme to dobře)

3. Zmenšení účinnosti události

- podpora, upevnění - zdůraznit dobré vlastnosti, rysy
- minimalizace – událost není vážná
- odlišení – událost je méně účinná, než jiné události jí podobné
- přesah – jsou tu mnohem důležitější věci ke zvážení
- útočník – zaútočte na jeho důvěryhodnost a snižte ji
- kompenzace – náhrada obětem

4. Nápravné akce

- plány, jak problém vyřešit, a předcházet jeho opakování

5. Omluva

(Zdroj: Frandsen; Johansen, 2007, s. 6)

Benoit se rozhodl nezahrnout do strategií mlčení a vyhýbání se komunikaci i přesto, že tento postoj zaujímá řada zainteresovaných v krizi a doufají, že když o problému nebudou mluvit, veřejnost na něj zapomene (Benoit, 1995, s. 79). Podotýká také, že většina společností tyto strategie kombinuje, aby dosáhla co nejlepšího výsledku. Příznává, že někdy i přes veškerou snahu stejně nezbude nic jiného, než čekat, až veřejnost zapomene (Frandsen; Johansen, 2007, s. 7)

Strategie krizové komunikace podle T. Coombse

Napadení žalobce
- krizový manažer konfrontuje osobu nebo skupinu, která tvrdí, že krize existuje. Odpověď může obsahovat i hrozbu použití síly, například žaloby proti žalobci.
Popření
- krizový manažer tvrdí, že krize neexistuje, odpověď může obsahovat vysvětlení, proč krize neexistuje
Omluva
- krizový manažer se snaží minimalizovat zodpovědnost organizace za krizi. Odpověď může obsahovat popření zlého záměru, nebo záměru ublížit s tím, že organizace nemohla událostem, které vedly ke krizi, předejít.
Ospravedlnění
- krizový manažer se snaží minimalizovat viditelné škody způsobené krizí. Odpověď může obsahovat prohlášení, že nevznikly žádné vážné škody či zranění nebo tvrzení, že oběti dostali pouze to, co si zasloužili.
Ukázat se v lepším světle
- krizový manažer zdůrazní, že organizace pro zainteresované v minulosti udělala dobré věci
Náprava
- krizový manažer se snaží napravit krizi a podniknout kroky, které by zabránily jejímu opakování.
Úplná omluva
- krizový manažer veřejně prohlásí, že organizace přijímá plnou odpovědnost za krizi a poprosí o odpuštění. Do omluvy může zapojit nějaký tip kompenzace, peníze, pomoc.

(Zdroj: Coombs, 1999, s. 123)

Teorie T. Coombse a W. Benoita dala dohromady dvojice Finn Frandsen a Winni Johansen. Představili model komunikace nazvaný rétorická scéna (rhetorical arena). Tento model se liší od teorií T. Coombse a W. Benoita ve dvou důležitých aspektech. Zaprvé, je založen na víceúrovňovém přístupu, který počítá s tím, že koncepce krizové

komunikace není jen pokrytí komunikace organizace v krizi, ale zahrnuje také komunikační aktivity se všemi relevantními zainteresovanými, kteří hrají, hráli nebo budou hrát nějakou roli před krizí, v ní i po ní (a to včetně médií, voličů, občanů...). Zadruhé je model založen na koncepci krizové komunikace jako zprostředkovatele. Analýza krizové komunikace se zohledněním čtyř parametrů (kontext, média, žánr, neboli druh, a text) je podle nich cesta, jak podat opravdu detailní důkaz o tom, co při krizi dělat i v kontextu událostí (Frandsen; Johansen, 2007, s. 2).

F. Frandsen a W. Johansen počítají s tím, že se do komunikace zapojí veřejná sféra, společnost, organizace, které komunikují mezi sebou. To je klíčový bod, v kterém se teorie liší od modelů T. Coombse a W. Benoita. W. Benoit nepočítá s tím, jak je krizová komunikace organizace přijímána, sledována nebo doplňována dalšími hlasy na rétorické scéně. V naší situaci například médii, koaličními partnery, opozicí, veřejností (například průzkumy o podpoře vlády). I tyto hlasy se mohou shodovat, soutěžit spolu nebo vyjednávat a spolupracovat (Frandsen; Johansen, 2007, s. 11). Klíčové je pro nás slovo „vzájemná závislost“. Fakt, že osoba nebo organizace, která chce udělat rozhodnutí nebo učinit volbu, musí vzít v potaz také to, co ostatní lidé nebo organizace udělají v návaznosti na její kroky (Frandsen; Johansen, 2007, s. 12). Tedy ve stručnosti to, jak budou na naše jednání reagovat.

To je obzvláště v politice velmi důležité, protože tam promýšlení strategií musí zahrnovat reakční kroky soupeře a naše opětovné reakce na jeho kroky. Přirovnala bych to k šachové partii. Musíte několik tahů dopředu předvídat, co udělá protistrana.

2 Griceovy maximy

2.1 Kooperační princip

Lidská konverzace je podle Paula Herberta Grice přirozeně charakteristická snahou o spolupráci, alespoň do určité míry se snaží zachovávat účel či směr konverzace. Je zcela logické, že se neskládá z na sobě nezávislých znaků a nechová se iracionálně. Každý z účastníků konverzace si přirozeně uvědomuje rozsah či účel nebo řadu účelů, ke kterým konverzace směřuje (Grice, 1975, s. 45)

Účel konverzace může být dán už na začátku (například nějakou výchozí otázkou), nebo může být vyvolán během konverzační výměny. Může být jasně definován, také nemusí být popsán vůbec, nebo může mít široký rozptyl. Grice formuloval základní principy, které by měla konverzace obsahovat. Jako základní jednotku pro konverzaci určil tzv. kooperační princip. Ten říká: veď svou konverzaci tak, jak se v té dané situaci vyžaduje, v rozsahu, který si daná situace žádá. Říd' se účelem či směřováním dané konverzace (Grice, 1975, s. 45).

Za předpokladu, že jsou tyto základní principy dodrženy, můžeme ještě v rámci tohoto principu rozlišit čtyři kategorie, pod které spadají další konverzační maximy. P. Grice tyto kategorie nazval kategoriemi kvantity, kvality, relevance a způsobu (Grice, 1975, s. 45)

2.2 Maxima kvantity

Tato kategorie se týká počtu informací, které jsou v konverzaci sdělovány. Spadají pod ni následující dvě maximy.

Řekni ve svém sdělení jen tolik informací, kolik si daná konverzační výměna žádá.

Neříkej víc, než je vyžadováno (Grice, 1975, s. 45)

Můžeme tedy říct, že Griceovi v tomto případě šlo o to, aby lidé v odpovědi na otázku, co měli k obědu, neříkali: „K snídani jsem měl vajíčka“. Může to znít banálně, často se však stává, a v politické komunikaci obzvlášť, že otázka zůstává de facto nezodpovězena. Ať už je to snaha politikova vyhnout se odpovědi, použít spousty cizích slov a dlouhých obrátů motajících se kolem tématu, na něž se novinář ptal, avšak přímou a jasnou odpověď nezahrnout, nebo nedopatřením. To může vzniknout také špatně položenou otázkou, nebo řazením více otázek v rámci jedné. To často způsobí to, že si zpovídáná osoba vybere jen jednu linku a na tu odpoví (Moravec, 2009, s. 82).

Míra obšírnosti odpovědi na otázku je také dána konverzačním záměrem, jak už P. Grice naznačil při ustavování kooperačního principu. Když se zeptáte: Obědval jsi?, stačí říct: Ano, pokud se tazatel ptá s evidentním záměrem, např. jestli nechcete přinést oběd, když si on sám pro něj jde. Pak je mu asi jedno, co jste si k obědu dal. Když se ptá

doma maminka syna, nejspíš chce slyšet, co k obědu měl, aby se přesvědčila, že to byl vhodný a dostatečný oběd, například.

Stejně tak v politice. Pokud je položena otázka, zda hodlá daná strana zvyšovat daně a politik odpoví že ano, ale v porovnání s opoziční stranou je budou zvyšovat mnohem méně, novinář si většinou stejně vezme jenom číslo, protože informace o opoziční straně ho v tu chvíli nezajímá.

Požadavek neříkat víc, než je třeba, je i podle samotného P. Grice dost relevantní. Dostat více informací než požadujeme sice může být ztráta času, ale nemusí to být na škodu. Určitá přeinformovanost může být zmatečná v případě, že účastník konverzace pak špatně vyhodnotí výsledný bod, ke kterému měla komunikace vést. Pochyb u tohoto pravidla je víc, například i to, že jeho efekt může být zajištěn maximou relevance, přiznává Grice (1975, s. 46).

2.3 Maxima kvality

Maxima kvality podle Grice říká: Snaž se, aby tvé tvrzení bylo pravdivé. Což dále rozvádí: „Neříkej nic, o čem jsi přesvědčen, že je lež“ a „Neříkej nic, pro co nemáš adekvátní důkazy“ (1975, s. 46) Zdánlivě přímočarý příkaz však může být problematictější v různých kontextech. „Například kladná odpověď na otázku ‘Umíte anglicky?’ je pravdivá tam, kde se nás cizinec chce na ulici zeptat na cestu k nejbližší stanici metra, ale může se ukázat jako naprosto nepravdivá a zavádějící, máme-li do angličtiny přeložit nebo tlumočit náročný odborný text (Kraus, 2008, s. 73).

2.4 Maxima relevance

Maximu relevance definoval Grice poměrně jednoduše. Říká: buď relevantní. Ačkoli je však maxima výstižná a stručná, její formulace vyvolává podle Grice řadu problémů. Například myšlenky o tom, jaké různé druhy a významy může relevance mít, jak mohou konverzaci proměnit a jak se přizpůsobí tomu, že se předmět konverzace změní (Grice, 1975, s. 46)

Jiří Kraus ji vysvětluje takto: „Maxima relevance vyjadřuje, že při jazykové komunikaci nejde o prosté přenesení toho, co autor míní, do mozku příjemce, ale o to, že

komunikační činnost mění míru informovanosti příjemce (jeho „mentální krajinu“), aktivuje nebo ruší jeho pozornost a znalosti i hodnoty uložené v paměti, podněcuje jeho schopnost uvažovat a tím u něho vyvolává řadu kognitivních účinků. Informace obsažené v textu jsou tím relevantnější, čím je autorovo komunikační úsilí nižší a kognitivní účinky vyšší.“ (2008, s. 73).

Díky maximě relevance při znalosti kontextu si umíme spojit zdánlivě nesouvisející, nekoherentní výroky. Odpověď „Je přece úterý“ na otázku „Šel bys se mnou dnes do kina?“ je jasná jenom tomu, kdo ví, že dotázaný se léta pravidelně vždy v úterý schází s přáteli v hospodě a že tedy do kina nepůjde, uvádí jako příklad Kraus (2008, s. 73)

Pokud jde o konverzaci na tiskových konferencích, můžeme říci, že ve většině případů je relevantní říkat to, co novináři nevědí, co není jasné, co je něčím jiné, než obvykle. Jen v takovém případě to zajímá veřejnost a tedy i novináře.

2.5 Maxima způsobu

P. Grice kategorii způsobu chápe jako vztahovou kategorii – tedy, že nepojednává o tom, co se řekne, ale jak se to řekne. V rámci maximy způsobu definoval čtyři příkazy: Vyhýbej se nepřiměřeným výrazům, vyhýbej se dvojsmyslům a nejednoznačnosti, buď rychlý a vyhýbej se zbytečným prostožům, buď přímý (Grice, 1975, s. 46).

Obsah této maximy patří podle J. Krause k tradičním tématům rétoriky a praktické stylistiky. Narušení této maximy se považuje za nevhodné, nezdvořilé, ale je i signálem ironie, anekdotického podání, snahy o výlučnost apod. Vnímání těchto charakteristik je závislé na kontextu i na znalostech příjemce (Kraus, 2008, s. 74).

Je proto jasné, že politik bude jinak mluvit na tiskové konferenci k novinářům, které zná a ví, že o dané problematice něco vědí a orientují se v politické řeči než politik na mítincích či veřejných vystoupeních nebo třeba v televizi, kde mu musejí rozumět i ostatní nezainteresovaní lidé.

3 Vládní krize na jaře 2012

Abychom dokázali analyzovat mediální výstupy vládní koalice v době krize na jaře 2012, musíme tehdejší politickou situaci zasadit do kontextu. Podívejme se proto krátce na to, jak vypadala politická situace před volbami v roce 2010, z kterých tehdejší koalice vzešla. Jak probíhaly volby a jak se profilovala česká veřejnost v té době. V kapitole bude podrobně rozebírána strana Věci veřejné, hlavní příčina vládní krize na jaře 2012 a také všechny vládní krize způsobené Věcmi veřejnými. Podrobněji bude rozebrána ta doposavad poslední, která začala na konci března 2012.

3.1 Volby 2010

Začneme se situací před volbami. Po pádu vlády Mirka Topolánka v roce 2009 v době českého předsednictví Evropské unii vedla Českou republiku úřednická vláda Jana Fischera. Plán na uspořádání předčasných voleb, které se měly konat 9. a 10. října 2009, zhatil Ústavní soud, když je zakázal. Veřejnost byla znechucená současnou politickou garniturou a chtěla změnu.

V tom jí vyhověly dva nově vzniklé politické subjekty. Bývalý předseda KDU-ČSL Miroslav Kalousek založil novou pravicovou stranu TOP 09 v čele s Karlem Schwarzenbergem. Cílili především na voliče ODS, kterým se nelíbily skandály a rozpolcenost strany a oproti občanským demokratům se stavěli kladně k Evropské unii. Název odkazuje na první písmena motta zakladatelů Tradice, Odpovědnost, Prosperita, přičemž devítka na konci má připomínat revoluční rok 1989 a rok vzniku 2009. Prezentovali se jako konzervativní pravicová strana, podle některých odborníků se však pohybovali spíše středopravicovým směrem (Mach, Novinky.cz [cit. 25. 4. 2013])

Další novinkou na poli celostátní politiky byly Věci veřejné. Svou strategii stavěly na tom, že do svého čela postavily v té době populárního novináře Radka Johna, dlouholetou tvář nejsledovanější české televize Nova. Okamžitě se dostal na post nejpůvodnějšího politika a začal oslovovat širokou veřejnost svými výbornými rétorickými schopnostmi. Věci veřejné se prezentovaly jako (pravo)středová alternativa současným politickým elitám, které označovaly jako „dinosaury“. (Balík a kol., 2010, s. 31)

Strana už před volbami vzbuzovala emoce především kvůli smlouvám se členy strany o přeběhlictví, v případě kterého by její členové museli platit milionovou pokutu, bezpečnostním hlídkám či kvůli Vítu Bártovi, kontroverznímu podnikateli, který měl ve straně očividně velké slovo. Veřejnost se bála, že jde do politiky kvůli zbohatnutí (Balík a kol., 2010, s. 31 - 32).

Důraz na přímou demokracii a popularita lídra Radka Johna nakonec straně přeci jen ve volbách v květnu 2010 zajistily zisk 10,9 procent hlasů a 24 mandátů. Přestože volby vyhrál Jiří Paroubek s ČSSD, neměl dost partnerů, aby složil vládu. Příležitost tedy dostala druhá ODS se ziskem 20,22 procent hlasů, která hned začala vyjednávat s další TOP 09 (16,7 procent hlasů) a s Věci veřejnými (Česká statistický úřad, 2010, [cit. 25. 4. 2013]). Tato trojice stran také nakonec sestavila vládní koalici.

Volební výsledky podle Jiřího Kubka (2012, s. 117) potvrdily dlouhodobý, leč v posledních letech akcelerovaný náběh k personalizaci a lokalizaci českého stranictví. Podstata TOP 09 založené na Karlu Schwarzenbergovi, Věci veřejných postavených na Radku Johnovi a v neposlední řadě také Strany práv občanů – Zemanovců postavené na Miloši Zemanovi či Suverenity postavené na Janě Bobošíkové, ukázala zajímavý faktor v dopadu na českou politiku.

Závěrem nutno podotknout, že nová vláda vznikala v optimistické víře společnosti, že nové strany odstraní nešvary minulých vlád, zmírní se korupce a plýtvání penězi, přijdou úspory a politické matadory, kteří byli vnímáni jako „ti, co si chtějí jen nahrabat“ vystřídají lidi, kteří opravdu chtějí něco změnit. To se však nestalo a o to horší pak byly reakce zklamaných lidí, když se začaly projevovat první krize.

3.2 Strana Věci veřejné

Věci veřejné (VV) vznikly v průběhu roku 2001 v Praze 1. Tehdy v čele iniciativy stála Stanislava Moravcová. Původně strana zaměřená na komunální politiku uspěla v krajských volbách v roce 2002 v Praze 1, o čtyři roky později dostaly už ve stejném okrese 20 procent hlasů (Balík a kol., 2010, s. 30). Přelomovým okamžikem se pro stranu stalo zvolení Radka Johna předsedou strany. Mediálně známá novinářská tvář veřejnost zaujala a v žebříčcích oblíbenosti politiků rázem zaujala první místo (STEM, 19. 4. 2010).

Představila poměrně rozsáhlý program, pro jeho snazší konzumaci však pro voliče připravila i jednoduché „Desatero Věcí veřejných“.

1. Státem garantovaná standardní zdravotní péče, konkurence pojišťoven v nadstandardu
2. Stop zadlužování, snížení výdajů ve veřejných zakázkách o 20 %, zakázky na internetu a pod dohledem veřejnosti
3. Štíhlý stát: plošné snížení počtu úředníků o 10 %
4. Důchodová reforma: v mládí odpovědnost, ve stáří jistota
5. Snížení nezaměstnanosti díky snazšímu čerpání peněz z EU a podpoře malých a středních podnikatelů
6. Podpora rodin s dětmi: slevy na sociálním pojištění, startovací byty, více školek a jeslí
7. Zastavit korupci v armádních zakázkách, peníze do školství a podpory vzdělávání
8. Jednodušší zákony, vyšší vymahatelnost práva
9. Sociální dávky: potřebným ano, příživníkům ne
10. Přímá volba prezidenta, hejtmanů a starostů

(Zdroj: Věci veřejné, 2010, [cit.2013-05-09])

Své předvolební desatero ztvárnily také pomocí komiksu a ke každé prioritě natočily video, ve kterém lídr strany Radek John priority komentoval (Balík a kol., 2010, s. 77)

Program odpovídá politickému stylu strany Věci veřejné, kterou v tomto ohledu můžeme označit za „identitní“ či „čistou“ politickou stranu. Tomu odpovídal i styl kampaně, a to před neuskutečněnými volbami 2009 i ve volební kampani 2010. Strategie kombinující útoky proti všem ostatním stranám s populistickými sliby a gesty (jako byly třeba „občanské hlídky“) podle Víta Hlouška plně odpovídala „komerčnímu pojetí“ politiky a tedy i typu strany-firmy (Hloušek, 2012, s. 326)

Zatímco formální organizace Věcí veřejných je víceméně standardní v porovnání se zavedenými stranami v České republice, v oblasti členství vykazuje několik zvláštností. Zprv je tu institut registrovaných příznivců – nečlenů, tzv. věčkařů. Tito věčkaři spolu s regulárními členy mohou hlasovat rovněž ve vnitrostranických referendech. Zájem lidí fakticky zasahovat do politiky se však ukázal jako velmi malý. Například o tom, jestli má strana vstoupit do koalice s ODS a TOP 09, hlasovalo pouhých 3 727 lidí z 16 873 věčkařů, kteří se k tomuto účelu na webu strany zaregistrovali (Kopecký, 12. 7. 2010).

Zadruhé jsou tu přísná pravidla pokud jde o členství ve straně. Nejdříve je žadatel evidován jako tzv. čekatel. V tomto stavu zůstává 3 měsíce, pokud byl dříve členem jiné politické strany tak 6 měsíců. Musí podepsat etický kodex, zavázat se, že bude jednat podle programových cílů strany, poslat životopis a čekat (Věci veřejné, 2012, [cit.2013-05-09]).

Další nestandardní věci byly smlouvy členů strany. Každý z nich musel podepsat, že bude hlasovat v souladu s názorem vedení strany. Pokud by to neudělal, musel by straně zaplatit pokutu sedm milionů korun. Podle právníků je však smlouva nevymahatelná (Šťastný, 2010, s. 3)

Hlavní podobu VV tvoří Vít Bárta, který plní roli „politického podnikatele“ (Hloušek, 2012, s. 328). Patřil mezi nejvýraznější sponzory strany, u něj v bytě se konaly schůzky nejvyššího vedení partaje a byl to také on, kolem něhož se později vytvořila aura bosse, který autoritativně rozhodoval o všem ve straně.

3.3 Krize ve vládě zapříčiněné Věcmi veřejnými

Právě jinakost, populistický program a nezkušenost politické strany Věci veřejné vedla při působení v koalici k několika politickým krizím. Hned v červenci 2010 krátce po volbách byla stabilita vládní koalice ohrožena odporem VV k plánovaným škrtnům výdajů v rozpočtu na rok 2012. Tato krize byla vyřešena kompromisem a netýkala se fungování strany, jejímž faktickým vůdcem byl v té době i mediálně Vít Bárta. Další krize, která vypukla v září 2010, byla dána požadavkem VV na odchod nejvyšší státní zástupkyně Renaty Vesecké, a byla tedy motivována spíše předvolební rétorikou spojenou s bojem proti korupci. VV ale v průběhu října ustoupily ze svého požadavku a koalice pokračovala (Hloušek, 2012, s. 330).

Věci veřejné se pokusily vymezit vůči reformám Nečasova kabinetu, které je jako populistickou stranu poškozovaly. V prosinci 2010 využily iniciativu sociálních demokratů, kteří vyvolali hlasování o důvěře vládě, a požadovaly prosazení svých podmínek. Situaci musel zachraňovat prezident Václav Klaus. Lídři koaličních stran se u něj sešli a uzavřeli zvláštní tajnou dohodu, jejímž garantem byl sám prezident Václav Klaus (Kottová; Spěváčková; Marešová; Masopustová, 21. 12. 2010)

Největší krize však přišla v dubnu 2011, když Jaroslav Škárka společně s Kristýnou Kočí Bártu obvinil z uplácení členů strany. Podle něj jim Bárta dával peníze v obálkách, aby vystupovali podle diktátu strany. Existuje však podezření, že peníze dostávali za to, aby mlčeli o skutečném financování strany a dalších zákulisních věcech. Vít Bárta takovato obvinění odmítl s tím, že poslancům pouze půjčoval, aby jim tak „dorovnal zdaněné poslanceké náhrady“ (Viktora, 7. 4. 2011, s. 2).

„Kategoricky odmítám, že bych si od pana Škárky kupoval jakoukoli protislužbu, loajalitu, prosbu. Nemohu konstatovat nic jiného, než že z jeho strany muselo jít o cílenou a promyšlenou konstrukci, která by mne osobně i stranu zdiskreditovala,“ prohlásil (Viktora, 7. 4. 2011, s. 1).

Když však do médií unikla nahrávka o tom, že Vít Bárta vstoupil do politiky proto, aby jeho firma ABL získala státní zakázky, faktický šéf strany, který jí paradoxně nejvíce ubližoval, rezignoval na funkci ministra dopravy. Právě tento soudní proces stál na pozadí vládní krize na jaře 2012.

3.4 Průběh vládní krize na jaře 2012

Na konci března 2012 řešila strana Věci veřejné fakt, že se jí stále nedaří najít nového ministra školství a uvnitř strany se probíraly ještě další dva personální problémy. Bárta chtěl z vlády odstranit ministra pro místní rozvoj Kamila Jankovského a ministra dopravy Pavla Dobeše, tedy svého následovníka. Nejvíce je však ohrožoval blížící se soud s Vitem Bártou a bývalým „pokladníkem“ strany Jaroslavem Škárkou.

Věci veřejné jen pár dní před tím než měl soud začít zveřejnily nahrávku rozhovoru Kristýny Kočí s ministrem pro místní rozvoj Kamilem Jankovským. Podle Věcí veřejných měla tuhle nahrávku předat soudu sama Kristýna Kočí omylem, když nevyhnula nahrávací zařízení. Na nahrávce říká, že odpálí Bártu. „Kalousek mi poslal

částku, nebo velkou, velkou, velmi velkou nabídku. Jako opravdu hodně velkorysou. Kterou já jsem ale odmítla. Ale jen proto, že jsem si řekla, jaká je realita,“ cituje ji MF DNES (Strnadová, 30. 3. 2012, s. 2). Kalousek prohlásil, že je to totální nesmysl. „K žádným takovým rozhovorům nikdy nedošlo. S paní poslankyní Kočí jsem nikdy nejednal mezi čtyřma očima,“ řekl MF DNES (Strnadová, 30. 3. 2012, s. 2).

Kočí se zmiňuje i o Nečasovi. Interpretace Věcí veřejných je taková, že Kočí společně s koaličními stranami chtěly Věci veřejné zdiskreditovat. „Nabídka byla jasně řečena, nějaká jako set up. Od tatínka od Jirky, respektive od Nečase,“ řekla na nahrávce. Nečas reagoval tak, „že to jsou stejné plky stejné slečny Kočí jako v proslulé nahrávce s kapučínkem,“ MF DNES (Strnadová, 30. 3. 2012, s. 2).

Situace ve vládní koalici byla tedy více než napjatá. Rozhodnutí soudu o Bártovi je zásadním krokem k rozhodnutí o budoucnosti vlády. TOP 09 prohlásila že to, jak se k rozsudku postaví Věci veřejné pro ni bude rozhodující, jestli zůstane ve vládě.

Téměř dvouleté spory mezi VV a zbytkem koalice tak vyvrcholily. VV přednesly jednostranná a tvrdá ultimáta. Koalice řekla, že tímto stylem dál spolupracovat odmítá. VV vyzvaly všechny své ministry k odchodu z vlády k 1. květnu. Zároveň řekly, že kabinet přímo nesvrhnou, ale nadiktovaly si podmínky s nadějí, že si vyvzdorují ústupky. ODS a TOP 09 jejich chování tvrdě odsoudily, a dokonce poprvé připustily myšlenku předčasných voleb. Nečas vydal prohlášení podle kterého bude odchod ministrů VV znamenat konec koalice (Nečas, 3. 4. 2012)

Přestože veřejnost si přála předčasné volby, touha koaličních stran vládnout byla silnější. Radek John navrhl přehodnocení koaliční smlouvy tak, aby byly více zohledněny politické postoje a priority VV a personální revizi složení Nečasova kabinetu. Jako alternativu uvedl John i toleranci menšinové vlády ODS a TOP 09 (Kopecký, 2. 4. 2012). Věci veřejné postupně umírňovaly svá politická prohlášení. Koalice se během týdne sešla na jednání a nakonec se na vládních škrtech a rozpočtových opatřeních domluvila.

Dalším problémem však byl rozsudek nad Vitem Bártou. Šéf poslaneckého klubu VV a exministr dopravy byl odsouzen za podplácení k trestu 18 měsíců odnětí svobody podmíněně na zkušební dobu 30 měsíců a dále k náhradě škody. Jaroslav Škárka byl za to, že Bártu podvedl, odsouzen nepodmíněně na 3 roky do věznice s dozorem. Rozsudek

není pravomocný, Bárta i Škárka se na místě odvolali. Bárta po rozsudku potvrdil, že se vzdá funkce předsedy poslaneckého klubu VV a pozastaví své členství ve straně. Na otázku, zda se vzdá i poslaneckého mandátu, neodpověděl (Němeček, 18. 4. 2012, s. 1-2). Podle etického kodexu strany by tak však učinit měl, navíc to požadoval i premiér Petr Nečas.

Vít Bárta se však zachoval přesně opačně. Opustit poslanecké křeslo odmítl a navíc ještě ohlásil svůj záměr kandidovat na hejtmana Plzeňského kraje. „Spousta sil by si přála, abych byl zašlapán do země a z politiky odešel. Ale já jim tu radost neudělám. Chci se vrátit na místo činu, kterým je pro mě Plzeň, a demokratickými cestami přesvědčovat voliče, že kmotrovská ODS v Plzni je přesně to klíčové nebezpečí, na které je třeba si dát pozor“ (Pokorný, 16. 4. 2012, s. 3).

To už vyvolalo silné pobouření i v samotných Věcech veřejných. „Pronečasovská“ skupina kolem Karolíny Peake, která se ve straně utvářela už delší dobu, se rozhodla od Věcí veřejných odštěpit. Vicepremiérka Karolína Peake opustila Věci veřejné společně se čtyřmi spojenci - Viktorem Paggiem, Lenkou Andrýsovou, Dagmar Navrátilovou a Janou Suchou. Nově vznikající platformě dala za úkol prosazovat program koaliční smlouvy (Křivka, 18. 4. 2012) K jistotě 101 hlasů, kterou Nečasův kabinet k udržení potřebuje, však musí sehnat devět poslanců. Karolína Peake slíbila, že to zvládne. Věci veřejné se dohodly s ODS a TOP 09, že koalici opustí.

Následovalo týdenní období vyjednávání a nejistoty, jestli budou předčasné volby, nebo se podaří vládní koalici udržet. Nečas se rozhodl stvrdit novou koalici vyvoláním hlasování o důvěře. 27. dubna vládu Petra Nečase podpořilo 105 poslanců. Kromě poslanců ODS a TOP 09 vládu podpořili odpadlíci z Věcí veřejných a nezařazení poslanci Pavel Bém a Michal Doktor (Hofrichterová; Kabátová, 28. 4. 2012, s. 3). Vládní krize tím byla zažehnána.

Stručné shrnutí jednotlivých vládních krizí a jejich celkové dynamiky ukázaly, že od počátečních střetů mezi koaličními partnery, které byly motivovány spíše personálními neshodami a rozdílnými názory ohledně preferovaných politik, se zvyšovala role nejasného politického angažmá Vítá Bárty jako průvodního jevu vládních krizí. Jestliže krize z července a září 2010 s Bártou nijak nesouvisely a v krizi z prosince 2010 byla souvislost pouze částečná, v dalších důležitých krizových momentech Nečasova

kabinetu (duben 2011 a jaro 2012) byla osoba Víta Bárty základním kamenem politických problémů (Hloušek, 2012, s. 333).

4 Analýza projevů členů vlády

Komunikační přestřelka mezi třemi vládními stranami začala po zveřejnění již zmíněné nahrávky s Kristýnou Kočí, kterou stranické špičky Věci veřejných vyhodnotily jako pokus rozložit Věci veřejné, do kterého byli zapojeni i členové koalice. „Z nahrávky jasně vyplývá, že se poslanecký klub Věci veřejných stal obětí puče a předmětem dražby našich koaličních partnerů. Dražby o to, která koaliční strana dá více za potenciální přeběhlíky. Z nahrávky Kristýny Kočí je jasně průkazné, že aktivně jednala nejen se zástupci ODS, ale i se zástupci TOP 09. Proto nadále odmítáme jakékoli moralizující výroky obou koaličních partnerů na Věci veřejné,“ prohlásil předseda strany Radek John na tiskové konferenci s tím, že svolají stranické grémium a rozhodnou o dalším postupu (iDNES.cz, 3. 4. 2012)

Radek John tak prostřednictvím těchto slov obvinil své koaliční partnery z rozvratu strany, de facto z nekalého jednání, které je v očích veřejnosti, o níž jde v politice především, diskredituje. V kontextu politické situace, tedy nadcházejícího ostře sledovaného blížícího se soudu s jednou z hlavních tváří Věci veřejných Vítem Bártou, to lze téměř s jistotou vyhodnotit jako účelově načasovaný krok.

Snaha přebít nějaké informace (hrozba odsouzení jednoho z čelních představitelů strany za korupci), poskytnutím ještě zajímavější informace (nemuselo to být tak, jak jeden ze žalobců Víta Bárty říká, je tu i jiná možnost, jsme nevinní), je více než patrná. Předpokládala, že novináři teď budou soud sledovat v kontextu toho, jestli se zachová současná koalice, nebo bude země směřovat k předčasným volbám.

Brilantně provedená strategie popření podle W. Benoita i T. Coombse, kdy Věci veřejné přenesly vinu za současnou situaci na již bývalou členku strany a částečně i na své koaliční partnery, šla ruku v ruce se strategií minimalizací škod, tedy přebitím současné situace ohrožují reputaci strany Věci veřejné do situace, která ohrožuje celou vládu, a tím je pro veřejnost i novináře zajímavější. Komunikace strany v tomto případě porušila maximum kvantity. Věci veřejné řekly více, než bylo v dané chvíli nutné, a tím do situace

vnesly chaos. Avšak nelze s jistotou tvrdit, že to bylo v tomto konkrétním případě na škodu. Hodnotit jejich krok z hlediska maximy relevance a kvality je obtížné, protože nevíme, jak to ve skutečnosti bylo. Pokud by jimi sdělená informace o chystaném puči ve straně byla pravdivá, pak by splňovala maximu kvality i relevance. Z dostupných informací se však zdá, že je to spíš spekulace, takže maximu kvality popírá.

Premiér Nečas i ministr financí Miroslav Kalousek nasadili strategii minimalizace ohrožujícího aspektu události a zaútočili na důvěryhodnost vyvolavatele krize. Snažili se u veřejnosti vyvolat dojem, že relevance takové nahrávky je značně pochybná, pokud ji prezentují aktéři už předešlých velmi podivných kauz. Premiér Nečas ji odsoudil jako „plky stejné slečny Kočí jako v proslulé nahrávce s kapucínkem“. Kalousek ji označil za totální nesmysl a jednání s Kočí popřel. „O věrohodnosti mého prohlášení nemůže být pochyb, neboť každý soudný člověk ví, že pokud by k takovému hovoru skutečně došlo, byl bych dle etického kodexu Věci veřejných fyzicky nahrán a nahrávka by byla dávno zveřejněna“, dodal (Kalousek, 3. 4. 2012).

Zásadní rozbušku v koaličních sporech nastražily Věci veřejné vydáním prohlášení 3. dubna 2012, v kterém formulovaly podmínky pro své setrvání ve vládě.

- Grémium VV a Poslanecký klub konstatuje, že trvající krize důvěry mezi koaličními partnery způsobuje, spolu s dlouhodobě neřešenými problémy, krizi důvěry veřejnosti vůči vládě.
- Grémium VV a Poslanecký klub proto vyzývá ministry nominované za Věci veřejné, aby neprodleně předali premiérovi Petru Nečasovi demisi s účinností k 1. květnu 2012.
- Grémium VV a Poslanecký klub vyzývá premiéra Petra Nečase, aby nejpozději do 26. dubna 2012 předložil koaličním partnerům návrh opatření a konkrétních kroků, které mohou pomoci vládě znovu nabýt oslabenou akceschopnost, a tím i ztracenou důvěru občanů.
- Mezi konkrétními kroky spatřujeme jako klíčové především zacetit otevřené rány v podobě například kauzy Lesy ČR, krize ve státním zastupitelství, problematického systému vydávání sociálních dávek a některé další kauzy.
- Předloží-li premiér Petr Nečas návrh těchto opatření do 26. dubna 2012 a navrhne posléze takové složení své vlády, které se může ucházet o důvěru občanů, považujeme za samozřejmý a nezbytný předpoklad další úspěšné koaliční spolupráce, že nově

rekonstruovaná vláda předstoupí v co nejkratším možném termínu s žádostí o vyslovení důvěry před Poslaneckou sněmovnu.

- Současně žádáme premiéra, aby přišel s komplexním návrhem na sloučení centrálních úřadů a ministerstev, s cílem uspořit prostředky veřejných rozpočtů.
- Konečně žádáme také inventuru koaliční smlouvy a redefinování termínů u klíčových programových priorit, které dosud zůstávaly neřešeny nebo byly odsouvány.

Zdroj: Věci veřejné (Věci veřejné, 2012)

Věci veřejné zahájily útok vydíráním. Pokud premiér Petr Nečas nepodnikne určité kroky ke zmírnění rozpočtových úsporných opatření, hodlají vystoupit z koalice. Aby toto tvrzení podložily, nařídily svým ministrům podat „neprodleně“ demise, které však vstoupí v platnost až 1. května. Daleko tak zůstaly kooperační principy vůči koaličnímu partnerovi a strana porušila i zásady krizové komunikace. Svá stanoviska a požadavky nesdělila protistraně, tedy komunikačnímu partnerovi číslo jedna, ale novinářům, tedy komunikačnímu partnerovi číslo dvě. Nedodrželi kruh vnitřní komunikace a rovnou začali s veřejnou, tzv. public communication (Coombs, 2008, s. 1054).

4.1 Stanovisko premiéra Petra Nečase (ODS)

Odpověď koaličních partnerů však byla o to tvrdší. Premiér Petr Nečas předstoupil před novináře s prohlášením, které obsahovalo tři základní informace. Zaprvé odmítám jakákoliv vydírání a ultimata. Zadruhé očekávám, že mi své stanovisko sdělí představitelé Věcí veřejných osobně a ne v podobě mediálních vzkazů a že budeme o této situaci jednat. A zatřetí se nebojím ani rychlých předčasných voleb (Nečas, 3. 4. 2012a).

V souladu se zásadami krizové komunikace jednal rychle a přímo. Pokračoval však ve stylu, který nasadily Věci veřejné, a sice řešit krizovou situaci přes média. Podle víceúrovňového přístupu F. Frandsena a W. Johansena však zase zohlednil, že média chtějí informace co nejdříve a jemu samotnému se hodí, že jim stanoviska strany může sdělit přímo, a tudíž neriskuje, že jeho výpověď koaliční partner překrutí nebo špatně interpretuje. Navíc tím dal protistraně najevo, že se nebojí použít stejné praktiky jako oni.

Naznačil tak, že prostor pro jednání tu je, ale konverzační styl, který nasadily Věci veřejné, je pro něj absolutně nepřipustný. Prohlášením, že se nebojí předčasných voleb, dal partnerovi jasně najevo, že jeho ústupky v případných kompromisech nebudou velké. Tím bylo v rozporu s maximou způsobu jen něco naznačeno, nikoli řečeno přímo. Přesto si dovolím tvrdit, že v tomto případě to bylo oběma stranami pochopeno a plynulosti komunikace či jejímu správnému pochopení to neškodilo. Naopak ve svém dalším prohlášení vydaném o pár hodin později už Petr Nečas stručně, zcela jasně a v souladu s maximou způsobu i kvantitativně prohlásil, že „v okamžiku podání demise jejich ministrů okamžitě mizí jakýkoliv prostor pro další jednání se stranou Věci veřejné o pokračování spolupráce stávajících tří koaličních stran“ (Nečas, 3. 4. 2012b)

Porovnáme-li tato dvě tvrzení, cítíme rozdíl mezi jemným naznačováním budoucího postupu a současného rozpoložení premiéra v projevu prvním a jasným a našťvaným tónem v prohlášení druhém. Coombsova teorie přirozeného rozhodovacího procesu (NDM) hovoří právě o tom, že ve skutečnosti krizová komunikace málokdy probíhá podle stanovených doporučení. Zohledňuje, že krizový tým operuje ve velmi dynamickém informačním prostředí, které charakterizoval jako nejisté, stresující a riskantní prostředí náročné na čas. (Coombs, 2008, s. 1059). Proto se emoce promítají i do některých připravených vyjádření.

Politická komunikace se velmi často zmítá v nejasných prohlášeních. Příkladem může být držení se hesla: nikdy nic neříkej, jen naznačuj. Nikdo nechce své skutečné výroky komentovat, nechce s nimi být později třeba za jiné situace konfrontován. A to platí obzvláště v takové situaci, jakou zrovna rozebíráme. Příklad:

Novinářka na Nečasově tiskové konferenci vznesla již zmíněný názor, jestli bylo zveřejnění nahrávky a politická ultimáta Věcí veřejných účelově načasovány. „Můžeme o tom spekulovat. Samozřejmě, že všichni víme, co se bude odehrávat zase v následujících dnech. Takže samozřejmě tato spekulace je legitimní. Nicméně já ji rozvíjet nebudu,“ odpověděl Petr Nečas (Anon., 3. 4. 2012). Dal jasně najevo, že minimálně o této motivaci pro ultimáta Věcí veřejných přemýšlel, ale nechce být v žádném případě spojován s těmito názory. Přiznal, že je možné si to myslet, ale neodpověděl relevantně na položenou otázku. Redaktorka se neptala na to, zda je možné

si to myslet nebo o tom spekulovat. Petr Nečas tak porušil maximu relevance. Neřekl dost, čímž porušil maximu kvantity a zároveň i maximu způsobu, protože neodpověděl přímo a jasně.

Dalšího zcela jasného prohřešku vůči konverzačním maximám se premiér Petr Nečas dopustil hned v další položené otázce. Pro názornou ukázkou uvádím celou konverzaci z tiskové konference.

ČTK, Jakub Dospiva: Já jsem se teďka tady od kolegů z redakce dozvěděl, že ministři za Věci veřejné by vám ty demise měli předat zítra na tom jednání vlády. Co to pro vás znamená a chcete vůbec s Věcmi veřejnými být dál ve vládě?

Petr Nečas, předseda vlády ČR: Znovu opakuji. Dovídám se něco z médií. Očekávám, že ty věci mi budou skutečně seriózně sděleny. Jestliže už se někdo nechová jako seriózní koaliční partner, tak by se minimálně jaksi z toho procedurálního hlediska měl chovat seriózně a dodržovat i jistou štábní kulturu (Anon., 3. 4. 2012).

V tomto případě Petr Nečas neodpověděl ani na jednu z položených otázek. Nedoověděli jsme se, co pro něj znamená, že mu mají ministři předat demise už zítra, ani jestli s nimi chce být dál ve vládě. Prohřešil se tak celkově proti kooperačnímu principu, který musí být splněn, aby se mohly dodržovat maximy. Proto můžeme říci, že porušil všechny čtyři maximy. Nutno podotknout, že v tomto případě nebyla chyba ani na straně vysílače ani na straně přijímače. Petr Nečas (vysílač) zcela záměrně a ke svému prospěchu maximy porušil. Jak už bylo naznačeno výše, bylo to v souladu s politickou krizovou komunikací, která se aplikuje v případě nedostatku informací.

4.2 Stanoviska TOP 09

Zatímco vyjádření Petra Nečase byla vcelku umírněná a stále si nechávala prostor k dalšímu jednání, TOP 09 přišla s výrazně útočnějším prohlášením, které se však stále drží strategie odvádění pozornosti od skutečného problému – hrozícího pádu koalice – k očeřování viníka, Věcí veřejných. „V mimořádně složité rozpočtové situaci pokládáme za naprosto nezodpovědné destabilizovat politické prostředí a zatěžovat společnost vleklými spory, vyvolanými vnitřními potížemi nejmenší vládní strany.

Včera mediálně prezentovaný návrh Věcí veřejných pokládáme za nepřijatelný a svým způsobem nestoudný a odmítáme se jím vážně zabývat“ (Plívová, 4. 4. 2012)

To však byla lež vyplývající z logiky věci, že v rámci zachování své vlády se jejich návrhem minimálně zabývat musí. Nemusí na ně přistoupit, ale zabývat se jím musí. Dokazují to i pozdější události, kdy už se začaly dohadovat podmínky a TOP 09 kvůli jejich požadavkům jednala s premiérem Nečasem. Porušila tak maximu kvality.

„Jeden pozitivní efekt na předčasných volbách vidím, a to, že zmizí co nejdříve a navždy z české politické scény něco tak odporného, jako je ‘politický subjekt’ Věci veřejné,“ prohlásil Miroslav Kalousek (29. 3. 2012). Označení koaličního partnera, s kterým by na základě politické domluvy měli spolupracovat, za „něco odporného“, není vhodný způsob komunikace. Kalousek se tak provinil vůči maximě způsobu. V tomto případě lze konstatovat, že se tak silné vyjádření Miroslavu Kalouskovi ani z politického hlediska nevyplatilo, protože jeho stranu novináři s tímto prohlášením později ještě několikrát konfrontovali a nacházet odpovědi bylo velmi těžké. Většinou se to členům TOP 09 uspokojivě nepodařilo a museli pak volit strategii no comment.

4.3 Brífinky po jednání vlády

Jednání pokračovala na plánovaném zasedání vlády. Zástupci Nečasova kabinetu předstoupili před novináře po jednání vlády 4. dubna. Na tiskové konferenci si úvodní slovo vzala vicepremiérka pro boj s korupcí Karolína Peake. Tiskový mluvčí vlády Michael Šustr vyzval k otázkám. Hned první dotaz od Jana Kálala z agentury Mediafax připomínkoval prohlášení místopředsedkyně Věcí veřejných Karolíny Peake o tom, že chce stihnout vypracování zákona o lobbingu do konce srpna příštího roku, když jako strana deklarovali, že jejich ministři včetně jí samotné podají k prvnímu květnu demisi a v červnu by se případně mohly konat předčasné volby.

„Zatím jsem demisi nepodala. Pracuji dále, jakkoliv je situace vypjatá a nepříjemná, tak všechna kolečka, která jsou rozjetá od začátku mého fungování v úřadu, fungují dále a já doufám, že se nám podaří zákon předložit,“ odpověděla Karolína Peake (Anon. 4. 4. 2012). Dala tím najevo, že jejich prohlášení o demisích a následné tvrdé reakce

koaličních partnerů o předčasných volbách nebudou myšleny tak vážně, jak se ještě včera (3. dubna 2012 - *pozn. aut.*) zdálo a že Věci veřejné i přes všechna svá prohlášení ve vládě zůstat chtějí.

V dané situaci bylo potřeba zachovat tvář a ponechat v platnosti kritéria, která strana svými dřívějšími prohlášeními vznesla. Karolína Peake zároveň nemohla lhát, v rámci maximy kvality tak neřekla úplně všechno, ale lži se vyhnula. Zároveň však nebyla zcela přesná a nedržela se striktně maximy způsobu.

Novináři se snažili dostat ze zástupkyně vlády a zároveň strany Věci veřejné, která v současné krizi fungovala jako hlavní spouštěč, co nejvíce informací ohledně dalšího postupu. Naráželi na skutečnosti, že předseda strany Radek John dal svým ministrům jasná prohlášení, aby demise podali, načež po jednání s premiérem Petrem Nečasem toto své prohlášení stáhl s tím, ať ještě počkají a dají prostor dalším jednáním. Nejednoznačnosti vystupování strany ještě přidal fakt, že jeden z ministrů Pavel Dobeš, který zastává post šéfa dopravy, řekl, že demisi nepodá. Karolína Peake to pro novináře okomentovala tak, že chápe obě strany a že si to Dobeš zřejmě vysvětlil jako „bramboračku, ze které by rád vystoupil s tímto prohlášením“ (Anon. 4. 4. 2012).

Říct veřejnosti že si vnitřní komunikaci strany vyhodnotí někteří členové jako bramboračku a ostatní to respektují, je zásadní podkopání důvěryhodnosti politického subjektu. Pokud chce strana získat důvěru veřejnosti, musí vystupovat jednotně. Shoda evokuje důvěryhodnost a redukuje kritiku organizace (Allen; Caillouet, 1994, s. 48). Toho se však Věci veřejné nedržely. Nevíme, jaké existovaly zákulisní dohody, je však pravděpodobné, že se Karolína Peake pustila do spekulací, což odporuje jednak zásadám krizové komunikace, které tuto možnost nedoporučují, a také maximě kvality – neříkej nic, o čem nejsi přesvědčen, že je pravda. Dalo by se pochybovat také o tom, zda bylo v souladu s maximou způsobu použít tento výraz.

4.4 Vyjádření po bilaterálních jednáních

Premiér se další den krize rozhodl jednat nejdříve se zástupci koaličních partnerů TOP 09, tedy v současné době se spojenci, a poté s partnerem, který se snaží koalici rozvrátit.

S Věcmi veřejnými. Petr Nečas s Miroslavem Kalouskem předstoupili před novináře s naprosto jasnými stanovisky, která hodlají sdělit i Věcem veřejným. Prioritní jsou pro ně rozpočtová opatření, v případě rozpuštění Sněmovny pak aby prošel zákon o přímé volbě prezidenta a předčasné volby se konaly co nejdříve kvůli sestavení rozpočtu na další rok. Oba politici se v komunikaci s novináři drželi v zásadách Griceových maxim, sdělovali adekvátně adekvátní množství informací. Pouze v otázce, jak by premiér okomentoval to, že podle průzkumů si naprostá většina veřejnosti přeje předčasné volby, nereagoval relevantně.

„To samozřejmě komentovat nemá význam, to prostě takhle je. Je to realita, občanům se ani divit nemůžu. Na druhé straně politik nemůže všechno poměřovat průzkumy veřejného mínění. Mimochodem většina veřejnosti si například přeje znovuzavedení trestu smrti. Neznamena to, že politická reprezentace to má reflektovat. I když uznávám, porovnávat trest smrti s předčasnými volbami je trošku hodně umělé. Co se týče případné nedohody v úterý a ve středu. Je to velmi jednoduché...“ odpověděl Nečas (Anon. 5. 4. 2012a)

V tomto případě se rozhodl použít krizovou strategii no comment, což teoretici v tomto oboru odsuzují, a místo toho přednést novinářům jiný fakt, který má jejich otázku, v tomto případě pro vládu negativní zprávu, zastínit či přebít. Porušil tak Griceovy maximy způsobu i kvantity, místo přímé odpovědi zvolil úhybný manévr.

Brífink po jednání s Věcmi veřejnými už tak ideální z hlediska dodržení Griceových maxim ani zásad krizové komunikace nebyl. Zásadním problémem, který provázal celý brífink, byl fakt, že Petr Nečas přestoupil před novináře sám, tedy bez zástupce Věcí veřejných. Když dostal dotaz na to, proč tomu tak je, odpověděl: „Tak já jsem tady sám“ (Nečas, 5. 4. 2012e) A tím téma uzavřel. Prohřešil se tak celkově proti kooperačnímu principu. Důvod, který novináře zajímal, vůbec nesdělil. Navíc v nich vyvolal další otázky o příčině takového jednání. Krizová komunikace takový postup nedoporučuje. Nepůsobí důvěryhodně a spíše tak očerňuje obě strany, že nejsou schopny nějaké spolupráce, což je jedna z podmínek, která zlepšuje pohled veřejnosti na krizi.

Stejně jednání předvedl i v dalších otázkách:

Radiožurnál, Věra Masopustová: Pane premiére, já vím, že to není o pocitech, ale jaký jste měl pocit z toho, jakým způsobem zástupci Věcí veřejných vaše návrhy přijali. Jaká byla ta diskuze? Měl jste pocit, že to je spíš pro, nebo ještě vás čeká velký boj? Děkuji.

Petr Nečas, předseda vlády ČR: Paní redaktorko, není to o pocitech (Anon., 5. 4. 2012b).

Premiér Nečas poměrně často přetáčí otázky na jiné osoby či situace a odpersonalizovává je. „Já bych se chtěl zeptat, co říkáte dalším požadavkům Věcí veřejných...“ zeptal se redaktor MF DNES „Samozřejmě, každý z nás chce ledacos. Určitě i vy máte nějaká svá přání, představy a tužby. To neznamená, že se vám musí naplnit, to za prvé,“ odpověděl Nečas (Anon., 5. 4. 2012b). Taková odpověď však v tomto případě není relevantní a hřeší i proti maximám kvantity a relevance. Fakt, že ne každému se jeho přání splní, není adekvátní odpovědí na položenou otázku.

Přímé odpovědi na otázku se Nečas vyhnul i v dotazu, jestli mu přijde přítomnost Víta Bárty u jednání přijatelná. „Já musím říci, že pan Bárta byl obviněn již před časem a proběhlo od té doby X různých koaličních jednání a ani vy novináři jste se neptali, jak to s tím souvisí. To pouze souvisí s formálním zahájením nějakého soudního řízení, ale ten klíčový akt obvinění proběhl již dříve. Klíčový bude především výstup z tohoto soudu. Já mohu pouze říci, že kdyby občanský demokrat byl v podobné situaci, tak bych v podobné pozici nebyl. A to nejenom z hlediska postavení se u soudu, ale z hlediska i samotného aktu sdělení obvinění a podobně. Ale u jiných stran to mají asi jinak,“ řekl premiér (Anon., 5. 4. 2012b).

Jak je vidět, opět věc takzvaně zahrál do autu. Minule jste se na tu samou věc neptali, tak proč vás to zajímá teď. Jasně nedodržení maxim kvantity i způsobu a dalšími informacemi co by bylo, kdyby dává trochu najevo, že mu nepřijde správný postoj strany Věcí veřejné, ale jak se k tomu staví on sám, stejně neřekl.

Premiér dále oznámil, že až do úterý 10. dubna žádná jednání probíhat nebudou. Poté strany představí svá stanoviska a rozhodne se o dalším osudu vlády. V úterý pak po jednání koaličních špiček předstoupili před novináře ve složení, předseda ODS Petr Nečas, předseda TOP 09 Karel Schwarzenberg a předseda Věcí veřejných Radek John.

Premiér Petr Nečas obšírně a do detailů přednesl, na čem se koalice dohodla. Přidal i oznámení, že „drtivá většina, prakticky 99 % jednání proběhlo v neemotivní atmosféře předkládání argumentů a tradičního politického dohadování, nicméně se neodehrávalo žádné drama“ (Anon. 10. 4. 2012). Vyhověl tak maximě kvantity i relevance, protože kvůli tomu tam všichni přišli.

Karel Schwarzenberg pouze oznámil, že proběhla jednání a že byla úspěšná. O atmosféře při jednáních nemluvil. Když se ho Jakub Kalenský z týdeníku Týden zeptal, jak budou vysvětlovat veřejnosti, že pokračují ve vládě s „odporným a slizkým projektem z polosvěta a prostředí organizovaného zločinu, který byl založen za účelem vyprání špinavých peněz,“ jak ho nazval Miroslav Kalousek, neodpověděl (Anon. 10. 4. 2012). Reagoval pouze na jinou část otázky, čímž použil, jak už jsme řekli v teoretické části, tu nejhorší krizovou strategii no comment a porušil kooperační princip.

Radek John se naopak na atmosféru a důvody rozepří ve vládě zaměřil především. Snažil se v rámci krizové komunikace nepřímo vysvětlit, že Věci veřejné vyvolaly krizi kvůli tomu, že se koalice neschází a neřeší některé problémy. Tím se v rámci Benoitovy strategie popření snažil shodit vinu na vládní koalici. Zároveň prohlásil: „Takže ke komunikaci došlo, mohlo k ní dojít dříve. Došlo k ní po emocionálním výbuchu Věci veřejných, nicméně účel byl naplněn.“ (Anon., 10. 4. 2012) Toto prohlášení by se dalo zhodnotit jako strategie ospravedlnění podle T. Coombse. Radek John nepřímo říká, že sice vládní krizi vyvolali, ale nakonec vedla k něčemu dobrému, o co od začátku usilovali, což zase můžeme interpretovat jako strategii výmluvy podle W. Benoita, která říká, že krizový manager má vyvolat dojem, že krize vznikla s dobrým úmyslem.

Podle Paula Grice tu pořád figurují nedostatky v dodržování maximy způsobu. Politici neustále něco naznačují a informace rozměňují, což souvisí s krizovými plány. Podle nich je potřeba informace prezentovat citlivě. Zásady krizové komunikace, jak je definovali například F. Frandsen a W. Johansen mluví přesně o tom, že je důležité správné použití krizové komunikace v dané situaci a že také hodně záleží na kontextu a způsobu podání informace. Radku Johnovi se nevyplatilo říkat jasně: my za krizi nemůžeme, protože dobře věděl, že to není pravda. Lavíroval při tom i na hraně maximy kvality. Shazováním viny na koaliční partnery sice nelhal, ale zároveň neřekl celou

pravdu, že krizi vyvolali, tedy podle všech předpokladů, i kvůli tomu, aby zastínili soud s Vitem Bártou.

Proti tomu porovnejme naprosto jasné prohlášení Petra Nečase, které zveřejnil téměř okamžitě po vypuknutí krize: „Příčiny nevěrohodnosti vlády jsou především ve Věcech veřejných“ (Nečas, 3. 4. 2012a). Čímž dal mnohem jasněji najevo informaci, kterou chtěl veřejnosti předat: my za nic nemůžeme, to oni.

Hned po prvním dotazu, jaké jsou záruky, že Věci veřejné dohody dodrží, Nečas znovu zopakoval, že všechno záleží na tom, jestli se bude naplňovat konsolidační strategie vlády. Pokud ne, budou předčasné volby. Karel Schwarzenberg volí rétoriku jinou. „Záruka je velmi prostá, vlastní zájem dotčených stran. To je pro mne nejlepší záruka. Jsem již dlouho v politice, abych na jiné záruky, než je vlastní zájem, věřil,“ řekl (Anon 10. 4. 2012c). Vůči veřejnosti tak naplnil všechny maximy. Z jeho vyjádření je cítit upřímnost a hlavně přímost. Radku Johnovi nezbylo nic jiného, než zvolit obrannou strategii.

„Tak to usnesení grémia bylo podat demisi, aby bylo dosaženo jednání. Už v noci jsme mluvili s panem premiérem a on říkal, že bude jednání. Prakticky druhý den se domluvíme na termínu, pokud nebudou podány demise. My svoláme grémium a to zváží, když byly naplněny všechny požadavky, kvůli kterým se podávají demise, a jestli revokuje to usnesení. Já si myslím, že samozřejmě já budu doporučovat, aby ho grémium revokovalo, protože šlo o ty konkrétní body, které byly naplněny. A mohli jsme si to ušetřit, kdybychom se sešli dříve,“ odpověděl John (Anon. 10. 4. 2012).

Pokud si pozorně přečteme jeho vyjádření, vidíme opakování stále těch samých krizových postupů. Jak již bylo popsáno výše, maximum relevance opět nedodržel. Znovu zmiňoval, že svolají grémium, kde se vše dohodne, jak už řekl v úvodní řeči (Anon. 10. 4. 2012). V posledních dvou větách dává opět v rozporu s maximou způsobu jen nepřímou najevo, že ve skutečnosti byly jejich hrozby demisemi jen donucovací prostředky, které nikdy nemysleli vážně a navíc to dělali jen kvůli tomu, že s nimi koaliční partner nejednal tak, jak oni chtěli.

V dalším ospravedlnění své strany to říká malinko příměji a dodává v rámci Coombsovy strategie omluvy i ospravedlnění. „Ty naše veletoce byly většinou proto, že jsme se snažili zmírnit reformy tak, aby se dotýkaly jenom střední vrstvy a k nízkopříjmovým skupinám obyvatel že jsme se snažili být citliví a chtěli jsme, aby i bohatí se podíleli na solidaritě a i oni nesli ty náklady, tak to byla většina těch našich sporů,“ prohlásil (Anon. 10. 4. 2012)

V podstatě celá jeho komunikace na této tiskové konferenci se nesla v duchu obranné strategie. Zkoušel různé figle. Přenesení viny na někoho jiného, původní dobrý úmysl, či nezbytnost tohoto kroku, zdůraznění, že to dělali pro dobro věci, následky nejsou tak strašné, napravíme to. Pokud jeho vyjádření porovnáme se zásadami, jak byly definovány v teoretické části, můžeme konstatovat, že v komunikaci na této tiskové konferenci Radek John použil téměř všechny body krizové strategie.

Jistou rezignaci pak cítíme z vyjádření Karla Schwarzenberga. V odpovědi na otázku: Budete požadovat od Věcí veřejných, a co konkrétně, aby prošly nějakou proměnou, která by přestala ohrožovat legitimitu vlády u veřejnosti a kde je pro vás, a to platí i u ministra zahraničí, ta hranice, od které by to pro vás už nebylo únosné?

Řekl: „Změnit charakter jiné strany, to je prostě nemožné. To je mimo schopnosti mé i všech ostatních. Je to tedy otázka trochu mimo. Co se týče míry překročených mezí, to je velice jasné. Kdyby jedna z koaličních stran zhatila dosažení našeho cíle stabilizace rozpočtu, snížení výdajů a dotažení reforem. To je klíčová otázka. Nechme všeho ostatního. Popravdě se mi o tom nechce mluvit.“ (Anon. 10. 4. 2012).

Odpověděl na otázku, co je pro ně hranicí, za kterou by nechtěli jít. Ale zbytek prohlášení ve skutečnosti říká: pořád budeme vládnout se stranou, od které můžeme čekat nepředvídatelné útoky a nechce se mi o tom mluvit, protože mě to samotného štve, ale v podstatě nemáme jinou možnost. Je však jasné, že takto to veřejně říci nemůže. Proto používá jistého zjemnění a stále v souladu s maximou kvality používá těchto slov, aby se vyhnul přímé konfrontaci se skutečností.

Na tomto příkladu můžeme ilustrovat, jak postup při řešení krize může ovlivnit historie. ODS i TOP 09 měly už s Věci veřejnými špatné zkušenosti ze tří menších krizí a podle toho také vypadala jejich komunikace a přístup vůči této straně.

4.5 Dohady o Bártu

Když už to vypadalo, že je krize zažehnána, objevil se další problém. Klíčová postava Věci veřejných šéf poslanců Věci veřejných Vít Bárta byl odsouzen za dávání úplatků. V případě Víta Bárty šlo o to, zda jeho činy splňují definici úplatku, tedy zda poskytl „neoprávněné výhody“ v souvislosti s „obstaráním věci obecného zájmu“. Podle soudce Šotta zní odpověď ano. Bárta dostal osmnáctiměsíční podmínku s odkladem na třicet měsíců. Rezignoval na post šéfa poslanců VV a pozastavil své členství ve straně, proti rozsudku se i se Škárkou odvolal.

Koaliční partneři ho začali vyzývat i k rezignaci na poslanecký mandát. „Vít Bárta sám předem avizoval, že v případě odsouzení bezprostředně poté odejde z politiky, a já osobně očekávám, že tato svoje slova naplní. Jiné řešení si vzhledem k rozsudku nedokážu představit. Tím spíše bych totéž očekával od pana Škárky, který dostal nepodmíněný trest, i když se už dnes nejedná o koaličního poslance. Další kroky jsou vnitřní záležitostí strany Věci veřejné. Koaliční program je založen na dohodě politických stran a rozsudek nad jedním představitelem jedné z koaličních stran jeho naplňování neohrožuje,“ uvedl Petr Nečas (13. 4. 2012). Distancoval se tak od jednání koaličního partnera, vydává jakási doporučení, ale nic konkrétního neříká. V rámci krizové komunikace opatrný postup.

Vít Bárta sice toto slíbil, aspoň jak to avizovali jeho spolustraníci, avšak dodržet se mu to nechtělo. Oznamil, že neodstoupí, čímž opět pobouřil koaliční partnery. Navíc v době kdy byl premiér v zahraničí s ministrem dopravy Pavlem Dobešem, Věci veřejné přišly s návrhem na Dobešovo odvolání. Což opět nesplňuje kooperační princip ani zásady politické komunikace mezi koaličními partnery. „Musím říci, že jsem nesmírným způsobem, a to nikoliv poprvé, ze strany VV zaskočen,“ řekl na to Nečas (Anon. 16. 4. 2012) a zřejmě i kvůli tomu se vyhnul odpovědi na další otázku: Jemu vlastně hrozí, že by mohl být vyloučen ze strany VV. Může to nějakým způsobem ohrozit koalici?

Protože on už nebude koaliční ministr. „Já musím říci, že jsem pevně doufal, i po té zkušenosti z minulých dvou týdnů, že Věci veřejné přestanou se sebevražednými praktikami. Zcela zjevně nepřestaly“ (Anon. 16. 4. 2012). Tentokrát však vnímáme rozdíl mezi jeho dřívějšími výkruty zcela záměrnými a touto situací. Byl postaven před náhlou věc a neměl čas si rozmyslet postup a zřejmě ani s nikým komunikovat. Zvolil tedy komunikační strategii získávání času a odmítl spekulovat. Dodržel tedy maximu kvality. Tohoto pravidla se ostatně Petr Nečas striktně drží po celou dobu krize, tento styl je mu vlastní.

Dotaz: A kdyby vám dali návrh na jeho odvolání, učiníte tak?

Petr Nečas, předseda vlády ČR: Nechci říkat, co by bylo, kdyby bylo. Žádný návrh na jeho odvolání jsem nedostal (Anon. 16. 4. 2012).

Poté Petr Nečas odpovídal ještě jednou na otázky novinářů týkající se štěpení strany Věci veřejné. V těchto prohlášeních příliš nerespektoval kooperační princip komunikace a místo jasných odpovědí přinášel zaobalené spekulace. „Je možné, že byste vládu sestavoval s její platformou (platformou Věci veřejných - *pozn. aut.*)?,“ ptal se novinář. „Vláda je sestavená, má svůj program a to, o co jde, je, aby měla jasnou většinu v poslanecké sněmovně,“ odpovídá Nečas proti maximě kvantity i relevance (Anon. 17. 4. 2012). Neříká dost, abychom se dozvěděli odpověď na otázku, zároveň slyšíme informace, které víme a jsou pro nás nerelevantní (že je vláda sestavená a má svůj program a musí mít většinu ve sněmovně).

V další tiskové konferenci o den později Petr Nečas vystoupil sám s prohlášením, co si myslí o současné politické situaci a jaká jsou podle něj řešení. Navzdory vážné krizové situaci si hned v úvodu svého prohlášení neodpustil mírně kritickou poznámku k novinářům, což se z hlediska krizové strategie příliš nevyplácí. Zrovna v tuto chvíli by se mu hodilo mít novináře na své straně. „Děkuji, že jste přišli, teď si dovolím malou jízlivost pro novináře, v takhle nezvykle časnou dobu,“ prohlásil (Anon. 18. 4. 2012a). A hned sám vyzval novináře, aby se ptali. Ačkoli začátek jeho vystoupení avizoval sebevědomý tiskový brífink, jeho obsah tomu neodpovídal.

Hned v odpovědi na první otázku předvedl ukázkový příklad nedodržení kooperačního principu a tím pádem porušení všech tří maxim.

MF Dnes, Viktora: Co je tedy ta bezpečná většina, když to není 101, 102? Co byste si představoval?

Petr Nečas, předseda vlády ČR: Definice bezpečné většiny je taková, že nebezpečná většina je větší než bezpečná většina (Anon. 18. 4. 2012a).

Otázku novináře Martínka z Práva „Mě by zajímalo, proč jste se takhle razantně nevyjádřil už po soudu s Vitem Bárťou a až po prohlášení Karolíny Peake? Vědělo se tedy už v té době, že takový krok paní Peake nastane?“ úplně pohřbil. První část popřel (Já jsem se razantně vyjádřil) a na druhou vůbec neodpověděl, takže se prohřešil proti kooperačnímu principu a také maximě kvantity (Anon. 18. 4. 2012a).

Pustil se dokonce pro své jednání tak netypicky na tenký led spekulací, čímž se prohřešil vůči maximě kvality. „Jako úsměvný argument, že poslanectví není vysoká politika, to já jsem dlouholetý poslanec a strašně si toho vážím, že jsem dostal důvěru od lidí, ale že bych to nepovažoval za vysokou politiku, tak to považuji za naprosto bizarní argumentaci a svědčí spíše o tom, že tady bude pokus řídit dál politickou stranu, nebo její torzo jménem Věci veřejné zpoza zákulisí a to je nepřijatelné,“ uvedl (Anon. 18. 4. 2012a).

Petr Nečas nechtěl být příliš konkrétní a v rámci krizové politické situace si raději ponechat otevřená vrátka. Na druhou stranu, je to práce novinářů umět z politiků kýženou informaci „vytáhnout“. Tady se to alespoň částečně povedlo novinářce Tereze Matysové, Nečasova ochota dodržovat kooperační princip byla v tomto případě minimální.

Petr Nečas, předseda vlády ČR: My jednáme o situaci v jednotlivých rezortech. Jsou tam některé věci, které se budou muset změnit. Možná ty jsou právě důvodem tlaku na pana ministra Dobeše ze strany pana Bárty a jeho nejbližšího okolí.

TV Prima, Tereza Matysová: Můžete být konkrétní, prosím?

Petr Nečas, předseda vlády ČR: Nevidím důvod, abych byl konkrétní. To je věcí rezortního ministra.

TV Prima, Tereza Matysová: Jsou to i personální změny?

Petr Nečas, předseda vlády ČR: Jsou to i personální změny, ano. (Anon. 18. 4. 2012a).

Následoval tiskový brífink po jednání vlády, kde byl kromě premiéra Petra Nečase také ministr financí Miroslav Kalousek a vicepremiérka Karolína Peake. Ten byl v rámci krizové komunikace zdvořilejší a milejší v přístupu k novinářům, porovnáme-li ho s komunikací Petra Nečase na tiskovém brífinku, který se odehrál jen o pár hodin dříve.

ČTK, Jakub Dospiva: Pak bych se chtěl zeptat paní vicepremiérky Peake, jestli už ví, kolik poslanců ji následovalo. Jestli je schopna zaručit panu premiérovi bezpečnou většinu pro pokračování vlády? Děkuji.

Karolína Peake, místopředsedkyně vlády ČR: Já samozřejmě chápu, že se všichni snaží dopočítávat a že ty počty zajímají všechny nejvíc. Já si dovoluji to číslo v tuto chvíli ještě nesdělít. Já jsem včera jasně řekla, že ta iniciativa, ten krok, ke kterému jsem se včera odhodlala, byl mým krokem a kolegům, kteří se rozhodli jít na platformu čitelné a jasné politiky, předvídatelné, těm děkuji. Těm kolegům, kteří již toto rozhodnutí ohlásili v médiích. Pravda je, že já zkrátka těm, kteří se ke mně připojují, nabízím krev, pot a slzy, pokud si mám vypůjčit slova klasika, kde v potaz jde také čest. Ne o mnoho víc, ale myslím si, že to v politice není málo (Anon. 18. 4. 2012b).

V odpovědi na otázku Jakuba Dospivy se držela kooperačního principu i přesto, že na ni v rozporu s maximou kvantity i způsobu neodpověděla. Snažila se vysvětlit, proč odpověď nepodává, a i když v rozporu s maximou kvantity použila informace, na které se novinář neptal (o tom, co poslance, kteří ji budou následovat, čeká) v tomto konkrétním případě to nebylo na škodu.

Svým dalším vyjádřením se však už přiblížila premiérově rétorice. Na přímou otázku, kolik je tedy těch poslanců, kteří se chtějí ke Karolíně Peake přidat a nekonkrétní číslo bezpečné většiny, odpověděla: „Tak jestli mohu začít. Ta otázka byla na mě, kdy oznámím to číslo. Oznámím jej včas. A co je bezpečná většina? Čím více, tím lépe.“ (Anon. 18. 4. 2012b). Maximy relevance a způsobu šly v tomto případě úplně stranou. Petr Nečas i Miroslav Kalousek zůstávají ve svých vodách: „Já jsem svoji definici bezpečné většiny dal, že je to většina větší než tzv. nebezpečná většina. Není to pouze otázka číslovky, ale také z koho je tato většina složena. A jak těmto lidem lze důvěřovat

nebo ne,“ řekl Nečas (Anon. 18. 4. 2012b). Ministr Kalousek měl podobný názor: „Čistě aritmeticky je to pro mě více než 101, nicméně ten faktor, o kterém mluvil pan premiér, je samozřejmě stejně důležitý jako to číslo.“ (Anon. 18. 4. 2012b). Celou konverzaci o počtu poslanců, kteří by mohli zachránit vládní kabinet Petra Nečase, tedy v tu chvíli zcela zásadní informace, definitivně uzavřel Petr Nečas se slovy: „Po nás chcete čísla. Ty se nedozvíte.“ (Anon. 18. 4. 2012b), společně s Karolínou Peake: „Opravdu nic konkrétnějšího v tuto chvíli také neřeknu.“ (Anon. 18. 4. 2012b).

V rámci dodržování maxim je jejich konverzace zavrženíhodná. Novináři po nich chtěli nějaké informace, které jim však politici nechtěli sdělit. Vznikl takový boj, který se s kooperačním principem příliš ztotožnit nedá. Ovšem z hlediska krizové komunikace jejich jednání pochopitelné je. Chtěli se vyhnout jasným prohlášením, která se v nejisté situaci mohou měnit. Ovšem určitě pro to mohli zvolit přívětivější způsob.

Poté vznikl prostor pro jednání a získávání poslanců, kteří by podpořili vládu. Premiér Petr Nečas v doprovodu předsedy TOP 09 Karla Schwarzenberga a předsedy Věci veřejných Radka Johna novinářům 22. dubna oznámil, že navrhnu svým stranám vypovězení koaliční smlouvy mezi Občanskou demokratickou stranou, stranou TOP 09 a stranou Věci veřejné k pátku 27. dubna 2012. Zajímavé je, že po tomto krátkém prohlášení a doporučení, aby koaliční poslanci nadále ve sněmovně podpořili vládní návrhy, které s nimi byly vyjednány, se rozloučil a nedal novinářům prostor pro dotazy. Tímto neverbálním gestem dal najevo, že s nimi komunikovat nechce a popřel celý kooperační princip, který by na tiskové konferenci měl platit.

Před novináře poté premiér Petr Nečas přistoupil s koaličními partnery až po jednání vlády 25. dubna. „Považoval jsem za nutné vzhledem k různým událostem posledních týdnů, aby vláda požádala o důvěru. Aby parlament vyslovil důvěru, abychom s tímto jasným mandátem mohli pokračovat,“ vysvětlil Karel Schwarzenberg (Anon. 25. 4. 2012).

Zástupci koaličních stran se v odpovědi na otázku pro ně všechny, kdy bude podepsána koaliční smlouva, vyhnuli v rozporu s maximou způsobu přímé a jasné komunikaci. V rozporu s maximou kvantity uvedli více informací, než na kolik byli tázáni, avšak pokud jde o maximu relevance, ta porušena nebyla, protože v téhle situaci novináři

chtěli znát i podrobnosti, které v otázce dotazovány nebyly. Karel Schwarzenberg neodpověděl vůbec. Petr Nečas zůstal ve svých kolejích kroužení kolem „podle mě, já se domnívám, dovedu si představit“: „My povedeme mimo jiné i v těchto hodinách a v těchto dnech jednání o těch formálních procedurách. Já předpokládám, že pouze potvrdíme to, co jsme si řekli i slovně. To znamená, že nebudeme měnit vládní programové prohlášení a budeme dodržovat stávající koaliční smlouvu. Čili v podstatě pouze budeme podle mého názoru parafovat stávající koaliční smlouvu v tom revidovaném znění a stávající programové prohlášení. Já si dovedu představit, že se dohodneme, že to bude ještě před vyhlášením důvěry, nebo že formálně to provedeme po něm. To je otázka dohody všech tří partnerů. Dovedu si představit obě dvě možnosti.“ (Anon. 25. 4. 2012).

Karolína Peake uvedla: „Pokud se ptáte na nějaký zásadní posun, pak situace je podobná, jako byla včera. Tedy, že osm poslanců vyjádřilo ochotu, připravenost vytvořit nový poslanecký klub, podporující tuto vládu. Jsou další poslanci, minimálně tři, kteří řekli, že budou hlasovat pro důvěru této vládě. Jsme samozřejmě i dále v jednání a ve snaze vytvořit nový poslanecký klub a v následujících hodinách se budeme bavit spolu s panem premiérem a panem místopředsedou vlády Schwarzenbergem právě o těch formálních krocích, které je třeba naplnit k tomu, aby ta důvěra vlády a vláda jako taková a koalice jako taková měly jasný formální rámec.“ (Anon. 25. 4. 2012). Její vyjádření zachovalo zásady maxim i krizové komunikace.

Tím v podstatě krizová komunikace v období sledované krize na jaře 2012 skončila, protože pak už následovalo jen hlasování o důvěře vládě, které dopadlo pozitivně pro vládu a její členové museli vysvětlovat svá jednání, a komunikovat novou politiku a stabilitu vlády. To už ale není cílem této práce sledovat.

4.6 Zhodnocení krizové komunikace vlády

4.6.1 Strategie a dodržování zásad krizové komunikace

Podíváme-li se na všechna vyjádření členů vlády v době krize na jaře 2012, uvidíme několik stále se opakujících chyb a prohřešků a dále několik brilantních kroků a vyjádření, které by se mohly považovat za ukázkové příklady krizové komunikace.

Asi nejzásadnější bodem vůbec bylo spuštění krize, které vyvolaly Věci veřejné. Byl to vlastně promyšlený krok a postup v rámci krizové komunikace, avšak reagoval na jinou událost, v našem případě soud s Vítem Bárťou. To bylo brilantně zvládnuté, protože podíváme-li se do médií a na vyjádření vládních členů, soud přišel na přetřes až skutečně v okamžiku, kdy proběhl a kdy Karolína Peake odešla z Věcí veřejných. S čímž však tato strana nepočítala, proto nebyla její snaha dotažena do konce.

Většina dalších postupů Věcí veřejných však byla nevyspělá a zásad krizové komunikace se příliš nadržela. Komunikace strany Věci veřejné byla celkově naprosto nejednoznačná a vymkla se zásadám krizové komunikace, jak byly definovány v kapitole 1. Informací bylo přespříliš, avšak jejich relevance byla nevalná a s každou hodinou se měnila. Veřejnost byla několikrát svědkem spekulací, ultimát, komunikace s koaličními partnery přes média, nejednotnosti názorů uvnitř strany a jejího ventilování na veřejnost a podobně. Je pravděpodobné, že to bylo způsobeno nezkušeností politického subjektu Věci veřejné. Petr Nečas a Miroslav Kalousek se už tak velkých prohřešků nedopouštěli, je vidět, že jsou v politice zběhlí. Petr Nečas se do spekulací povětšinou nepouští, raději neodpovídá, nebo se snaží ukázat, že je všechno pořádku, že všechno probíhá dobře, aby novináře a potažmo veřejnost uklidnil. Pokud mu neujedou nervy, snaží se být i milý a otevřený.

Miroslav Kalousek je ve vyjádřeních trochu ostřejší, avšak až na exces s bizarní stranou se držel víceméně programové argumentace a zásad svého oboru. V této krizi fungoval coby zástupce strany TOP 09 jako nejméně výrazný subjekt, takže ani v krizové komunikaci příliš prostoru nedostal.

Pokud jde o Karolínu Peake, ta s novináři mluvit umí. Její projevy jsou z hlediska krizové komunikace zvládnuté dobře, snaží se dodržovat kooperační princip, zůstává v klidu a většinou volí strategii, že se vlastně nic hrozného neděje. Příliš prostoru však také nedostala, o pozornost se dělila s předsedou strany Věci veřejné Radkem Johnem. Ten si v krizové komunikaci s novináři příliš dobře nevedl. Snažil se neobratně podsouvat své názory, některým otázkám se vyhýbal, na jiné odpovídal neadekvátně.

4.6.2 Dodržování zásad Griceových maxim v krizové argumentaci vlády

S dodržováním maximy kvantity mají politici problém vcelku často. Existuje hodně případů, kdy se jim příliš nehodí odpovídat novinářům na otázky tak, aby z nich skutečně získali odpověď a je pro ně jednodušší mlčet, takže používat informace, které slyšet nechtějí. S tím úzce souvisí maxima relevance, kterou porušují právě tím, že na otázky odpovídají neadekvátně. Příliš nefunguje ani teorie vnášení nových informací. Politici spoustu času stráví tím, že opakují již řečené. Mnohdy je k tomu tlačí sami novináři svými dotazy, mnohdy tím zastírají to, že nic víc říci nechtějí.

Otázka maximy kvality je těžko posouditelná, protože jen v málo případech můžeme zodpovědně prohlásit, že politik vědomě lže. Učinil to Miroslav Kalousek, když tvrdil, že něco dělat nebudou, i když bylo jasné, že to dělat budou. Petr Nečas se definitivním prohlášením vyhýbal, Věci veřejné vědomě lhaly na začátku krize o podání demisí, což pak samy v jejím průběhu v náznamech přiznaly.

Maxima způsobu také při krizové komunikaci trpěla. Přímé, jasné a stručné vyjadřování politické řeči příliš nesejí. Běžnější je spíše vykrucování a zaobalování odpovědí. Pokud jde o nevhodné výrazy či neadekvátní komunikaci, drželi se politici v mezích pravidel. Nejhorším prohřeškem byl krizový krok Věcí veřejných s útokem na koaliční partnery, je však nutné podotknout, že to byla krizová komunikace v jiné situaci, než po zbytek zkoumaného období. Šlo o krizovou komunikaci, která reagovala na krizi ve Věcech veřejných, nikoli ve vládě.

4.6.3 Osobní rovina v krizové komunikaci

Přestože cílem práce bylo hodnotit krizovou komunikaci na základě pravidel vymezených oborem a Griceových maxim, do zhodnocení jejího vnímání veřejností musíme započítat také osobní rovinu, jak uvádí J. Kraus (2003, s. 19). Minimálně všichni čtyři hlavní aktéři promluv, Petr Nečas, Karel Schwarzenberg, Miroslav Kalousek a Radek John používají svou rétoriku a do komunikace s novináři i s veřejností zcela přirozeně dávají i svou osobní rovinu.

Když například Miroslav Kalousek známý svou hrubější mluvou použije nějaké ostřejší slovo, všichni už s tím tak nějak počítají a nikoho to příliš nepřekvapí. Tím pádem ani novináře, kteří se s tím setkávají stále a nemají potřebu to tolik ventilovat mezi veřejnost. Kdyby podobná prohlášení jako Kalousek pronesl třeba Petr Nečas nebo Karel Schwarzenberg, patrně by to vzbudilo více pozornosti a další otázky, protože jejich rétorika je známá jako spíše umírněná až zdrženlivá. Je pak otázkou, jak hodnotit prohrěšek proti společenským normám chování v případě, že se ho dopustí Kalousek, a někomu to tak třeba ani nepřipadne.

Je potřeba si uvědomit, že v prostředí České republiky je množství politiků omezené stejně jako množství novinářů, kteří s nimi komunikují. Navzájem se pak obě skupiny znají a podle toho spolu komunikují. Například tato konverzace zaznamenaná jako součást tiskového brífinku.

TV Nova, Tomáš Hauptvogel: Děkuji, pane ministře, že jste se mě zastal. Otázka proto bude směřovat k vám.

Miroslav Kalousek, ministr financí ČR: Za prvé, pane redaktore, jsem se vás nezastal. Já jsem říkal, ježíš Hauptvogel, když jsem viděl, že se hlásíte (Anon. 11. 4. 2012).

I přesto, že za tímto úvodem následovala seriózní otázka a také seriózní odpověď, se můžeme zamyslet nad tím, jestli je takový přístup k novináři v rámci společenských konvencí, jestli je vhodné, takto vést konverzaci na tiskové konferenci o výsledcích jednání vlády a zda to není prohrěšek proti maximě způsobu. Právě Kalousek je však touto rétorikou známý, a do hodnocení se tato osobní rovina promítá.

4.6.4 Role tiskového mluvčího

V krizové komunikaci hraje obvykle velkou roli tiskový mluvčí. Encyklopedie praktické žurnalistiky a public relations ho definuje takto: „Mluvčí je osoba pověřená institucí, organizací nebo politickou stranou tlumočit veřejnosti jejich oficiální stanoviska. Mluvčí zastupuje organizaci ve vztahu s médii, poskytuje informace přímo nebo prostřednictvím agentur, bývá někdy členem vedení, vypracovává zápisy a zprávy, připravuje materiály určené ke zveřejnění, analyzuje obraz instituce ve společnosti a

zajišťuje zpětnou vazbu, organizuje, svolává a vede tiskové konference, udržuje kontakty s novináři a reprezentuje instituci navenek i dovnitř. Ve větších organizacích (ministerstva, holdingy) řídí práci tiskového oddělení nebo oddělení styku s veřejností, nebo je jejich součástí (Osvaldová; Halada, 2007, s. 120).

Předpokladem k této funkci je schopnost rychle a precizně formulovat stanoviska i odpovědi na otázky novinářů, loajalita mluvčího k zaměstnavateli a korektnost na straně jedné, ale také zachovávání etických pravidel na straně druhé (Osvaldová; Halada, 2007, s. 120).

Ve sledovaných materiálech vystupoval pouze mluvčí premiéra Michal Schustr. Vystupoval v roli moderátora tiskových konferencí, vyvolával novináře. Do průběhu tiskových konferencí i brífinků příliš nezasahoval, jen v jednom bodě se rozhodl dotazování novinářů usměrnit.

Michal Schuster, tiskový mluvčí vlády ČR: Další dotaz k jednání vlády? Ale bylo to zajímavý způsob, jak se dotázat na něco jiného než na jednání vlády skrze dotaz na jednání vlády. Gratuluji (Anon. 4. 4. 2012).

Tím dal novinářům najevo, že na tiskové konferenci k jednání vlády není vhodné ptát se na koaliční pŕtky, v tomto případě to byly demise, které měli ministři Věcí veřejných podat. Jindy zase usměrňoval novináře tím, že chtěl ukončit tiskovou konferenci s odvoláním na to, že následuje další pracovní program (Anon. 4. 4. 2012). Žádný výraznější viditelný podíl na krizové komunikaci například premiéra neměl.

Ačkoli v krizích firemních je tiskový mluvčí zásadní osobností, která takřka výhradně zajišťuje komunikaci s novináři, pokud jde o politické krize, jeho role se ukázala jako minimální. Ve zprávách o politice je zvykem dotazovat se na jednotlivé otázky přímo konkrétních politiků, novináři na ně většinou mají telefonní čísla a v novinách poté čteme, co říká premiér Petr Nečas nebo Radek John, a ne co říkají jejich mluvčí nebo mluvčí jejich stran. Je to přirozenější.

Tiskový mluvčí v tomto případě tak sloužil zřejmě spíše jako poradce v zákulisí, který premiérovi radil, jak se má chovat a co má říct, než že by za něj sám vystupoval. To

však nemůžeme vědět s jistotou, lze to odhadovat pouze podle obecných povinností mluvčího.

4.6.5 Použité jazykové prostředky

V politické komunikaci používáme většinou zavedené jazykové postupy. V rámci maximy způsobu jsou to na tiskových konferencích pozdrav, udělení slova, poděkování, rozloučení. Zbytek politické mluvy však už podléhá osobnostní rovině.

„Téměř v každé institucionální komunikaci (více méně) se setkáváme s tím, že na pozadí naplňovaného vzorce a dodržování pravidel dochází k určitým odchylkám – ke ‘zlidšťujícím’ výměnám replik, kdy si účastníci třeba jenom nezávazně zakoncertují, zavtipkují, odchýlí se např. i od spisovného kódu apod.; tyto dialogické pasáže mohou mít i velmi pozitivní vliv na úspěch celé komunikace. Proto je pochopitelné, že i řeč politiků a chování vykazuje určité úlety, úniky, kterými se podvědomě vzpírají neúnosnému oficiálnímu rituálu“ (Hoffmannová, 2003, s. 42).

Toho se ve sledovaném období nejvíce dopouštěla Karolína Peake, která ve svých vyjádřeních používala slova jako „bramboračka“ pro vyjádření nepřehledné situace, či její přirovnání, že už jsou „rozjetá kolečka“.

Proti maximě způsobu se však provinili Petr Nečas i Miroslav Kalousek oba ve stejné situaci, když komentovali prvotní útok Věci veřejných. Petr Nečas označil slova Kristýny Kočí na nahrávce za „plky stejné slečny Kočí jako v proslulé nahrávce s kapučínkem“. Kalousek je označil za totální nesmysl a pronesl: „O věrohodnosti mého prohlášení nemůže být pochyb, neboť každý soudný člověk ví, že pokud by k takovému hovoru skutečně došlo, byl bych dle etického kodexu Věci veřejných fyzicky nahrán a nahrávka by byla dávno zveřejněna“. To už jsou i na politické prostředí poměrně silné výrazy.

Závěr

V úvodu práce jsem si vytkla za cíl zjistit, jak probíhala krizová argumentace vládních politiků v době krize na jaře 2012 a zhodnotit ji z hlediska dodržování Griceových maxim a zásad krizové komunikace. Z analýzy jejich projevů na tiskových konferencích

vyplývalo, že dodržet kooperační princip, který je základem pro uskutečnění úspěšné komunikace a také pro Griceovy maximy, je pro politiky často problém. Někdy je to dílem situace, která politikovi neumožňuje říci víc, protože to například neví, či si tím není jistý. Většinou je však důvod prostý, politik o úspěšnou komunikaci nestojí a adekvátně odpovědět nechce. Největší problém mají podle mých zjištění politici v dodržování maximy kvantity a způsobu.

V rozporu s maximou kvantity nám často nedostatečně odpovídají na otázku a rovněž v rozporu se stejnou maximou nám mnohdy říkají pro nás nepodstatné informace, místo odpovědi na klíčovou otázku, kterou novináři položili. Proti zásadám maximy způsobu jejich promluvy často postrádají stručnost a přímost, snahu, abych druhé straně řekl informace co nejadekvátněji. Jejich prohlášení jsou zbytečně košatá a nejasná. Nepříliš často se prohřešují proti té části maximy způsobu, která říká: nevyjadřuj se obskurně či v dané situaci nevhodně. Takových prohlášení se dopouštějí jen výjimečně. Pokud jde o pravdivost jejich prohlášení, kterou určuje maxima kvality, ve většině případů ji prohlášení splňovala. Záměrných lží se až na výjimky politici nedopouštěli, alespoň v případech, kdy je to možné dohledat či potvrdit. Většinou se vyvarovali i spekulací nebo sdělování informací, které nejsou úplně jisté. Občas nemluvili úplně k věci a na otázky odpovídali nerelevantně.

Proti pravidlům krizové komunikace politici nejčastěji odmítali odpovídat na dotazy novinářů. Někteří z nich se snažili alespoň o zaobalenou odpověď, jiní řekli na rovinu, že to komentovat nebudou, což je jedna z nejzásadnějších chyb v krizové komunikaci. Projevila se také potřeba zkušenosti, kterou neprokázala strana Věci veřejné. Její členové nedokázali komunikovat jasně a hlavně jednotně, jejich prohlášení se rozcházel, což jim u novinářů i veřejnosti sebralo důvěryhodnost.

Při zkoumání zachování principů Griceových maxim společně s dodržováním zásad krizové komunikace vyšlo najevo, že v některých případech se nevyplatí Griceovy maximy dodržovat a je pro politiky výhodnější se držet spíše zásad krizové komunikace. Platí to hlavně pro maximu kvantity, občas je lepší říci méně, než víme a jindy zase více, abychom vyzdvihli informace, které chceme novinářům, potažmo veřejnosti, předložit. Vyhybat se dodržování maximy relevance, kvality a způsobu se

však jako výhodné nejeví a politikům to může stejně jako nerespektování zásad krizové komunikace u veřejnosti ublížit.

Summary

The purpose of this thesis was to find how the political crisis communication proceeded during the government crisis in spring 2012 and to evaluate it using the theory of Grice's maxims and crisis communication principles. Based on the analysis of selected press conference speeches, it seems that following the cooperation principle, which is a foundation for both successful communication and Grice's maxims, is a problem. Sometimes the situation is there to blame, which does not allow the politician to say more, or the lack of knowledge on the politician's side. Usually, however, the politician simply does not even intend to maintain a successful communication. Maxims of quantity and of manner seem to give politicians the hardest time. In contradiction to the maxim of quantity, they do not answer the questions sufficiently as well as they share irrelevant information instead of answering the key questions the journalists ask them. In contradiction to the maxim of manner, their speeches frequently lack briefness, straightness and any noticeable effort to make the communication adequate. They are pointlessly complicated and unclear, which directly contradicts the maxim of manner saying: do not express yourself obscurely or inappropriately in given situation. The words, however, did not contradict the maxim of quality in their truthfulness. In several occasions the politicians did not work towards the point and their answers were irrelevant, but there were no intentional lies presented, as well as hardly any speculations or sparing information that are not entirely clear. Against the rules of crisis communication, the politicians mostly refused to answer questions asked by the journalists. Some of them tried to avoid answering by using a general fact; others said straight away they did not want to comment anything, which in the theory of crisis communication is one of the crucial faults. There was also a certain level of previous experience needed for the successful communication, which for example the Věci veřejné party did not show. Its politicians did not manage to communicate clearly and uniformly, they even often contradicted each other, which cost them their trustworthiness in the eyes of public as well as of journalists.

Použitá literatura

BALÍK, Stanislav. *Volby do Poslanecké sněmovny v roce 2010*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2010, 279 s. Srovnávací politologie, sv. č. 12. ISBN 978-807-3252-243.

BENOIT, William L. *Accounts, excuses, and apologies: a theory of image restoration strategies*. Vyd. 1. Albany: State University of New York Press, 1995, 197 s. ISBN 07-914-2186-4.

BENOIT, William L. Image repair discourse and crisis communication. *Public Relations Review*. 1997 [online]. roč. 23, č. 2, s. 177-186 [cit. 2013-04-25] ISSN 03638111. Dostupný z http://ac.els-cdn.com.ezproxy.is.cuni.cz/S0363811197900230/1-s2.0-S0363811197900230-main.pdf?_tid=97aa25e2-ad97-11e2-a424-00000aacb35f&acdnat=1366887917_8e300f740cfe304297cedfc161af734e

COOMBS, W. Timothy. *Ongoing crisis communication: Planning, managing, and responding*. Thousand oaks, CA: Sage. 1999. [on-line] 738 s. [cit.2013-05-09]. Dostupný z: <http://books.google.cz/books?id=id-w7cyi18kC&printsec=frontcover&dq=ongoing+crisis+communication&hl=cs&sa=X&ij=gRR5UfvdBc7ntQbe5YGICA&ved=0CC8Q6AEwAA#v=snippet&q=crisis%20response&f=false>

COOMBS, Timothy W. Crisis Communication. In: DONSBACH, Wolfgang. *The international encyclopedia of communication*. Vydání 1. London: Blackwell Publishing, 2008. sv. III., 1054-1060, ISBN 978-1-4051-3199-5.

FRANSEN, Finn; JOHANSEN, Winni. Crisis Communication and the Rhetorical Arena: A Multivocal Approach. *Conference Papers -- International Communication Association* [serial online]. 2007 Annual Meeting 2007; [cit.2013-05-09]. Dostupný z: <http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=a2a3f0e4-31c5-4dad-9963-22ca7695d931%40sessionmgr14&vid=4&hid=27>

GRICE, Paul, H., Logic and Conversation. In: *Syntax and Semantics*, Vol. 3, Speech Acts, ed. by Peter Cole and Jerry L. Morgan. New York: Academic Press, 1975. [online] 41–58 [cit.2013-05-09] Dostupný z: <http://www.sfu.ca/~jeffpell/Cogs300/GriceLogicConvers75.pdf>

HLOUŠEK, Vít. Věci veřejné: politické podnikání strany typu firmy. *Politologický časopis*. Brno: Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 2012, ročník XIX, č. 4, s. 322-340.

KUBEK, Jiří. *České sněmovní volby 2010 z hlediska stability a změny stranického systému, blokační aktéři, personalizace, lokalizace a fragmentace*. Ústav politologie FF UK. Politologická revue. 1. vyd., Česká společnost pro politické vědy, červen 2010, ISSN 1211-0353

Další zdroje

ADAMOVIČ, K., KRÍŽOVSKÝ, L., ŠOUŠA, J., ŠOUŠOVÁ, J. *Politologický slovník*. 1. Vydání. Praha : C. H. Beck, 2001, 293 s. ISBN 80-7179-469-4

ALLEN, Myria Watkins; a CAILLOUET Rachel H. Legitimation endeavors: Impression management strategies used by an organization in crisis. *Communication Monographs*. 1994 [online]. roč. 61, č. 1, s. 44-62. [cit. 2013-04-25] ISSN 03637751. Dostupný z <http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=44&sid=3fa9d8ec-06af-4598-b6e0-30b23d03b9a6%40sessionmgr198&hid=119>

Anon. Brífink premiéra Petra Nečase k aktuální politické situaci. *Vláda.cz*. [online] 3. 4. 2012. [cit.2013-05-09] Dostupný z: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tiskove-konference/brifink-premiera-petra-necase-k-aktualni-politicke-situaci--3--dubna-2012-94298/>

Anon. Tisková konference po jednání vlády. *Vláda.cz*. 4. 4. 2012. [online] [cit.2013-05-09] Dostupný z: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tiskove-konference/tiskova-konference-po-jednani-vlady--4--dubna-2012--94317/>

Anon. Tisková konference. *Vláda.cz*. 10. 4. 2012. [online] [cit.2013-05-09] Dostupný z: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tiskove-konference/tiskovy-brifink-po-koalicionim-jednani--10--dubna-2012-94535/>

Anon. a. Brífink po jednání premiéra Nečase se zástupci TOP 09, *Vláda.cz*. 5. 4. 2012. [online] [cit.2013-05-09] Dostupný z: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tiskove-konference/tiskovy-brifink-po-bilateralnim-jednani-premiera-necase-se-zastupci-top-09--5--dubna-2012-94350/>

Anon. b. Brífink po jednání premiéra Nečase se zástupci VV. *Vláda.cz*. 5. 4. 2012. [online] [cit.2013-05-09] Dostupný z: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tiskove-konference/brifink-po-bilateralnim-jednani-premiera-necase-se-zastupci-vv--5--dubna-2012-94374/>

Anon. Brífink premiéra Petra Nečase v Albánii. *Vláda.cz*. 16. 4. 2012. [online] [cit.2013-05-09] Dostupný z: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tiskove-konference/brifink-premiera-petra-necase-v-albanii--16--dubna-2012-94805/>

Anon. Premiér: Vláda musí mít většinu v poslanecké sněmovně. *Vláda.cz*. 17. 4. 2012. [online] [cit.2013-05-09] Dostupný z: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tiskove-konference/premier-vlada-musi-mit-vetsinu-v-poslanecke-snemovne-94912/>

Anon. a. Tiskový brífink předsedy vlády Petra Nečase k aktuální politické situaci. *Vláda.cz*. 18. 4. 2012. [online] [cit.2013-05-09] Dostupný z: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tiskove-konference/tiskovy-brifink-predsedy-vlady-petra-necase-k-aktualni-politicke-situaci--18--dubna-2012-94941/>

Anon. b. Tisková konference po jednání vlády. *Vláda.cz*. 18. 4. 2012. [online] [cit.2013-05-09] Dostupný z: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tiskove-konference/tiskova-konference-po-jednani-vlady--18--dubna-2012--94950/>

Anon. Tisková konference po jednání vlády. *Vláda.cz*. 25. 4. 2012. [online] [cit.2013-05-09] Dostupný z: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tiskove-konference/tiskova-konference-po-jednani-vlady--25--dubna-2012--95058/>

Anon. Tisková konference po jednání vlády. *Vláda.cz*. 11. 4. 2012. [online] [cit.2013-05-09] Dostupný z: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tiskove-konference/tiskova-konference-po-jednani-vlady--11--dubna-2012--94625/>

ANTUŠÁK, Emil. *Úvod do teorie krizového managementu I*. Vyd. 2. Praha: Oeconomica, 2003, 97 s. ISBN 80-245-0548-7.

BAJČAN, Roman. *Techniky public relations, aneb, Jak pracovat s médii*. Vyd. 1. Praha: Management Press, 2003, 147 s. ISBN 80-726-1096-1.

COOMBS, W. Timothy a Sherry J. HOLLADAY. HELPING CRISIS MANAGERS PROTECT REPUTATIONAL ASSETS. *Management communication quarterly*. 2002 [online]. roč. 16, č. 2, s. 165-186. [cit. 2013-04-25]. ISSN 0893-3189. Dostupné z: <http://mcq.sagepub.com.ezproxy.is.cuni.cz/content/16/2/165.full.pdf+html>

COOMBS, W. Timothy. The Protective Powers of Crisis Response Strategies: Managing Reputational Assets During a Crisis. *Journal of Promotion Management*. 2006 [online]. roč. 12, 3/4, s. 241-260. [cit. 2013-04-25]. ISSN 10496491. DOI: 10.1300/J057v12n03_13. Dostupný z <http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=20&sid=3fa9d8ec-06af-4598-b6e0-30b23d03b9a6%40sessionmgr198&hid=119>

COOMBS, W. Timothy, CHANDLER, C. Robert; HOLLADAY J. Sherry. The Arrogance and Its Agony: The Importance of Understanding the Argumentative Dimensions of Crisis Communication. *Conference Proceedings -- National Communication Association/American Forensic Association (Alta Conference on Argumentation)*. 1995 [online]. s. 296-301. [cit. 2013-04-25] Dostupný z : <http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=31&sid=3fa9d8ec-06af-4598-b6e0-30b23d03b9a6%40sessionmgr198&hid=119>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 28.05. – 29.05.2010: *Celkové výsledky hlasování*. 2010 [cit.2013-05-09]. Dostupné z: <http://volby.cz/pls/ps2010/ps2?xjazyk=CZ>

FIALOVÁ, Helena. *Malý ekonomický slovník s výkladem pojmů v češtině a v angličtině*. Vyd. 1. Praha: A plus, 2006, 294 s. ISBN 80-902-5148-X.

HLAVSOVÁ, J. Jazyk politiky. In: DANEŠ, František. *Český jazyk na prahách elomu tisíciletí*. Vyd. 1. Praha: Academia, 1997, s. 26-41. ISBN 80-200-0617-6.

HOFRICHTEROVÁ, Eva a Michaela KABÁTOVÁ. Vláda si došla pro svých 105 hlasů. *Lidové noviny*. 28. 4. 2012, roč. 25, č. 101, s. 3. ISSN 0862-5921

iDNES.cz. DOKUMENT: Jaké si Věci veřejné kladou podmínky pro setrvání ve vládě. *iDNES.cz* 03. 4. 2012. [online] [cit.2013-05-09]

Dostupný z: Zdroj: http://zpravy.idnes.cz/odchod-veci-verejnych-z-vlady-djh-/domaci.aspx?c=A120403_175514_domaci_zep

JIRÁK, Jan, ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Politická komunikace a média*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2000, 163 s. ISBN 80-246-0182-6.

KALOUSEK, M. Kalousek: Nenecháme se vydírat. *TOP09.cz*. 29. 3. 2012. [online] [cit.2013-05-09] Dostupný z: <http://www.top09.cz/co-delame/tiskove-zpravy/kalousek-nenechame-se-vydirat-9489.html>

KALOUSEK, M. Kalousek: Příčinou je provokace nebo lhavost. *TOP09.cz* 03. 4. 2012. [online] [cit.2013-05-09]. Dostupný z: <http://www.top09.cz/co-delame/tiskove-zpravy/kalousek-pricinou-je-provokace-nebo-lhavost-9434.html>

KOPECKÝ, J. Nečas může vládnout. Dohodu stvrdilo 3727 věčkařů v referendu, TOP 09 i ODS. *iDNES.cz*. 2010. [online] [cit.2013-04-25] Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/necas-muze-vladnout-dohodu-stvrdilo-3727-veckaru-v-referendu-top-09-i-ods-1ep-/domaci.aspx?c=A100712_100004_domaci_kop

KOPECKÝ, J., Pojd'me z vlády a tolerujme ji, zní z VV. Strana spíš dá koalici podmínky. *iDNES.cz*. 2. 4. 2012. [online] [cit.2013-05-09] Dostupný z: http://zpravy.idnes.cz/vv-jsou-rozpolcene-zda-maji-odejit-z-vlady-fi9-/domaci.aspx?c=A120402_112140_domaci_kop

KOTTOVÁ, A., SPĚVÁČKOVÁ, M., MAREŠOVÁ V., MASOPUSTOVÁ, V. Lidři koalice se dohodli u Klause. VV vládu podpoří, řekl John. *Rozhlas.cz*. 21. 12. 2010. [online] [cit.2013-05-09] Dostupný z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/lidri-koalice-se-dohodli-u-klause-vv-vladu-podpori-rekl-john--827103

KRAUS, Jiří. *Jazyk v proměnách komunikačních médií*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2008, 172 s. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze, 15. ISBN 978-802-4615-783.

KRAUS, Jiří. *Rétorika a řečová kultura*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2004, 184 s. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 80-246-0898-7.

KRAUS, Jiří. Vyjadřování polemičnosti a významových opozic v politickém diskurzu. C. MEJRKOVÁ, In: Sve. tla a Jana HOFFMANNOVÁ. *Jazyk, média, politika*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2003. s. 13-39. ISBN 8020010343.

KŘIVKA, Vladimír. Rebelka hýbe vládou. *Lidové noviny*. Praha: Mafra, 18. 4. 2012, roč. 25, č. 92, s. 1. ISSN 0862-5921

KUBEK, Jiří. *České sněmovní volby 2010 z hlediska stability a změny stranického systému, blokační aktéři, personalizace, lokalizace a fragmentace*. Ústav politologie FF

UK. Politologická revue. 1. vyd., Česká společnost pro politické vědy, červen 2010, ISSN 1211-0353

LESLY, Philip. *Public Relations: Teorie a praxe*. 1.vyd. Praha: Victoria Publishing, 1995, 240 s. ISBN 80-858-6515-7.

MACH, J. *TOP 09*. In: Novinky.cz [online] [cit.2013-04-25] Dostupný z: <http://tema.novinky.cz/top-09>

MORAVEC, Václav. Rozhovor v rozhlasovém a televizním vysílání. OSVALDOVÁ, Barbora, Radim KOPÁČ *Rozhovory o interview*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009, s. 69-88. ISBN 9788024616186.

NEČAS, P.a Premiér Petr Nečas: V případě rozpadu vlády se nebojím rychlých předčasných voleb. *Vláda.cz*. 3. 4. 2012. [online] [cit.2013-05-09] Dostupný z: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tiskove-zpravy/premier-petr-necas-v-okamziku-podani-demise-ministru-vv-mizi-prostor-pro-dalsi-jednani-o-pokracovani-koalice-94303/>

NEČAS, P.b Premiér Petr Nečas: V okamžiku podání demise ministrů VV mizí prostor pro další jednání o pokračování koalice. *Vláda.cz*. 3. 4. 2012. [online] [cit.2013-05-09] Dostupný z: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tiskove-zpravy/premier-petr-necas-v-okamziku-podani-demise-ministru-vv-mizi-prostor-pro-dalsi-jednani-o-pokracovani-koalice-94303/>

NEČAS, P. Tiskové prohlášení premiéra Petra Nečase k rozsudku nad Vitem Bártou a Jaroslavem Škárkou. *Vláda.cz*. 13. 4. 2012. [online] [cit.2013-05-09] Dostupný z: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/tiskove-zpravy/tiskove-prohlaseni-premiera-petra-necase-k-rozsudku-nad-vitem-bartou-a-jaroslavem-skarkou-94728/>

NĚMEČEK, Tomáš. Bárta uplácel, Škárka je horší. *Lidové noviny*. 18. 4. 2012, roč. 25, č. 89, s. 1-2. ISSN 0862-5921

OSVALDOVÁ, Barbora a Jan HALADA. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. 3., rozš. vyd. Praha: Libri, 2007, 263 s. ISBN 978-807-2772-667.

PLÍVOVÁ, A. TOP 09: Chceme stabilitu. *TOP09.cz*. 4. 4. 2012. [online] [cit.2013-05-09] Dostupný z: <http://www.top09.cz/co-delame/tiskove-zpravy/top-09-chceme-stabilitu-9503.html>

POKORNÝ, Jakub. Zavřete oči, zůstávám. *Mladá fronta DNES*. Praha: MAFRA, 16. 4. 2012, roč. 23, č. 91, s. 1-2. ISSN 1210 1168

STEM. *Popularita stranických politiků: Novým lídrem žebříčku popularity politiků je Radek John*. 2010. [online][cit.2013-05-09] Dostupný z: <http://www.stem.cz/clanek/1939>

STRNADOVÁ, Tereza. Ministři na odstřel. Jankovský a Dobeš se vzepřeli Bártovi, *Mladá fronta DNES*. Praha: Mafra, 30. 3. 2012, roč. 23, č. 77, s. 2. ISSN 1210 1168

ŠŤASTNÝ, O. Věci veřejné: Pokuta 7 milionů za hlasování proti straně, *Mladá fronta DNES*. Praha: Mafra, 27. 5. 2010, roč. 21, č. 68?, s. 3. ISSN 1210 1168, str. 3, ,
Dostupný z : <http://mediasearch.newtonmedia.cz/news.php?uqid=3C7A52F4-B3E0-4346-818B-E1251C01E3C0&q=v%ECci+ve%F8ejn%E9&qt=&qsmpl=&qsr=%28%3D%22Mlad%E1+fronta+DNES%22%29&qsc=&qa=>

VĚCI VEŘEJNÉ. *Desatero Věcí veřejných*. 2010. [cit.2013-05-09]. Dostupné z:
<http://www.veciverejne.cz/desatero-do-voleb-2010.html>

VĚCI VEŘEJNÉ. Stanovy politické strany Věci veřejné. 2012. [online] [cit.2013-05-09]. Dostupné z: <http://www.veciverejne.cz/stanovy.html>